

هه‌واری

نوی

رامپاری روشنبیری گشتیه
بنکه‌ی کاوه‌ی روشنبیری ده‌ری ده‌که

ناقه‌روک

چاودیری گشتی
سه‌لاح به‌دره‌دین

ده‌سته‌ی نوسه‌ران
د. ئیبراهیم مه‌حمود
د. محه‌مه‌د عه‌زیز زازا
عه‌بدولخالق سه‌رسام
ئاریان ئیبراهیم
فه‌دان ئاده‌م
فه‌رده‌ جه‌میل پاشا

ده‌ره‌هینانی قاپ
محه‌مه‌د قادر
ده‌ره‌هینانی هونه‌ری
عصام جه‌جی تاهر

3	ده‌سته‌ی نوسه‌ر	بۆچی هاوار ؟
4	ئاریان ئیبراهیم	به‌رپرسیارییه‌تی ئافره‌تی کورد له‌ نێو
کۆمه‌لگادا
13	عه‌بدولخالق سه‌رسام	دوین شویننه‌واری گه‌شتوگوزارو هه‌لقه‌ی
په‌یوه‌ندی ئیستاو رابردوو
16	عه‌بدولغه‌نی عه‌لی په‌حیا	کۆری ئه‌مرۆی بنکه‌ی روشنبیری کاوه
18	مه‌هاباد قه‌ره‌داغی	ئه‌قین ئاوی ژیانه
21	نه‌جات هه‌سه‌ن	رولی پارتی دیمقرا‌تی کوردستان له‌
پاراستنی مافی نه‌ته‌وه‌ی کورد له‌ که‌رکوک
24		به‌رنامه‌ی هه‌لیژاردنی
لیستی نیشتمانی دیموکرا‌تی کوردستان
26	ئارین سوری	چاوخشانیکی کورت به‌ نێو
(قوربانیانی ناموس په‌رستی)

بۆچی ههوار ؟

له دواجاردا ئهو خهونهی بنکهی کاوهی رۆشنیری هاته دی کهوا له رۆژی سه رهههلا نیهوه له سه رهتای سالانی ههفتاکانی سه دهی رابردوووه به هیوای بووه ئه ویش به ده رکردنی چاپکراوێکی وه رزی له گهلا ری روهی رۆشنیرییدا بگونجی و سه رباری بلاو کراوه کانی بیت . تا هێی توانا دابهش بکاته سه ر زۆرتینی ئهو خهونه رانهی ئاشنای چالاکی و ده سکمه نه کانی .

به هه مان تواناش سه قامیرکردنی پهیرهوی رۆشنیری نه تهوهی ئامانج دیار ، بۆ دووباره کردنهوهی پر له سه ره وه ری پاک و بی گه ردی پهیرهوانی ده ستپه شخه رو گه رانه وه بۆ سه رو چاوهی هه میشه هه لقولاوی فیکری روونی نه تهوهی به هیوای ژبانده نه وه په ره پیدان و ته وه ژمدانه بهر هیللی تیکه له بوون له گهلا ههستی مرۆقانه تی . له نیوان هه ردوو رۆشنیری کوردی و عه ره بی ورۆشنیری نه ته وه گه لانی دیکه که مایه تیه کانی کوردستانی هه ری می .

بهلام بۆ (ههوار) ؟

یه که مین : چونکه ناوه که خۆی له خۆیدا قوتابخانه کی خه با تگهرو سیاسی یه له میژووی کوردیدا ، که قوتابخانه ی به درخانیه کانه - ئهوانه ی دروستبوون بۆ خه با تیکه نه په چراهه دژی زولم و زۆری و له پینا و سه ره به خۆی و رزگار بوون به هۆی هیزی سه ربازی بهر خودانی و رۆشنیری سیاسی که ئه وان به زانایانه هه ردووکیان کرده یه که ری ره هه ره ئه وانیش ده ستپه شخه ربوون بۆ ناخاندنی ئه وه په ره راسته له میژووی جولانه وهی رزگاری خوازی و نه تهوهی کوردستان .

دوو هه مین : چونکه (ههوار) زمانی حاالی جولانه وهی - خۆببون - بوو که له کوردستانی سو ریادا سه ری هه لدا و دروستبوو . له لوبنان نه شو ئه ی کرد ، و له بزاقیکه نه تهوهی هه مه لایه ن . لاپه ره کانی ش کرا وه بوون ، بۆ هه موو رۆشنیریانی له پارچه کانی کوردستان . و له - خۆببون - که ری خرا وه کانی ش له هه ره چوار پارچه که دا بلاو بووه .

سه یه مین : چونکه بنکهی کاوهی رۆشنیری کوردی له ئه نجامی فیکریکی نه تهوهی سیاسی تیکه شه ره وه هاته وه و له ته وا و که ری بهر جه سه تی میژووی و جوگرافی بزاقی - خۆببون - له هه مان خا ک و شو ئین که جولانه وه که ی نه تهوهی و سیاسی و رۆشنیریانی لی نه شو ئه ما کرد .

هه ره له بهر ئه م هۆیا نه - بنکهی کاوهی رۆشنیری کوردی هه ست به بهر په رسیه تی میژووی خۆی ده کا بۆ زیندوو کردنه وهی ناوی - ههوار - به شیوه کی نو ی ، له هه مان کاتی شدا به به روا به خۆببونیکی زۆره وه خۆی به جیگه ری نازانی - به لام سو ره له سه ره هه ولی خۆی بۆ زیندوو کردنه وهی ئه م سمبوله به شیوه نا وه رۆکیه وه بۆ ته وا و کردنی پهیرهوی ئه وان و گیان دنی نامه کیان به به لێن و ئه مانه ته وه .

ده سه ئه ی نو سه ر

به پرسارییه تی ئافره تی کورد له نیو کومه لگادا

ئاریان ئیبراهیم

به شیککی سهره کی کومه لگایه له وه وه ده ست
پیده کات، په نجه له سهر هوکاره سهره کبییه کانی
دواکه وتن و که مترخه می بوونیان له لایه نه وه و
ده ست نیشان کردنی خاله گرنه کانی نه گه یشتنیان
به م ئامانجان.

له کومه لگای کوردیدا، ئافره تی کورد وه ک
به شیککی سهره کی کومه لگای، له هه موو لایه که وه
پیشکوتن به خو به ده بینی و رۆلی گه وره ی له
پیشخستنی کومه لگاکه بینیوه، چونکه ئافره تی
کورد له میژه شوین و پایه ی به رزی هه بوو له نیو
کومه لگای کوردیدا و ئه گه به میژووی رابردوومان
بچینه وه، چه ندین ئافره تی ناواری کورد تی بینی
ده کړین، که له سهره مانیککی نزیکه وه به پیی توانا
و هیژ و که سایه تی خو یان له نیو گومه لگاکه دا
ده سه لاتیان گرتیوه ده ست. هه رچه نده ئافره تی
کورد له کومه لگایه کی باوکسالارییدا ژیان
ده برده سهر، به لام به پیچه وانیه ی ئافره تانی
میلله تانی دیکه دا روویکی کومه لگای باوکسالاری
بوون و ئه رکی سهرشانیان وه کو پیاو ئه نجام ده دا و
بو ماوه یه ک خاوه ن ده سه لاتیش بوون، هه روو ها
ئه گه به میژووی رابردووشمان بچینه وه، تی بینی
ده که یین که ئافره تی کورد خاوه نی جو ره ده سه لاتیک
بووه له بواری کیشته کومه لایه تیبه کاند، و له کایه ی
ئابووری و به ره مه یناندا رۆلی سهره کیان ده گپرا،
شان به شانی جی به جی کردنی ئه و ئه رکانه ی
سهرشانیان وه ک ئه رکی دایکایه تی و ئاماده کاری
پیویستیبه کانی مال و مندا ل و میردیشیان ده کرد،
که له ژیان خیزانیدا وینه ی ماندو بوونی ئافره ت
ده رده خات وه ک له پیاو، زیاتر ره نجی ده کیشا و
ماندو بوونی هه لده گرت، چونکه ئافره ت هه میسه

ئافره ت وه کوره گه زیککی گرنگی کومه لگا و شان
به شانی پیاو، رۆلی له بنیاننانی کومه لگا و
ده رخشتنی رووی شارستانیه تی ئه و کومه لگایه به
ئه رکیکی پیویست ده زانریت، ئاشکرا شه
کومه لگای رۆژه لاتی کومه لگایه کی باوکسالاریه،
که له دوا ی نه مانی سیسته می دایکسالاری هاتوته
ئاراوه، ئه وه ش ده گه ریته وه بو دروستبوونی
کومه لگای چینایه تی به تایبه تی له پاش پهیدا
بوونی سیسته می کومه لگای سهرمایه داری (دوا
قوناعی چینایه تی) ده ست به سه ردا گرتنی
ده سه لات له لایه ن ره گه زی بالا (نیر) له ناو
کومه لگاکه دا، و جیا کردنه وه ی ئافره ت له گشت
بواری و کاروباره کانی ژیاندا، ئه مه ش ئه وه
دیارده کات که ره گه زی نیر وه ک هیژیککی
ده سه لاتدار له و کومه لگایه وه خو ی سه پانده وه و
به شه که ی تریش (می) وه کوره گه زیککی پله دوو
چه وسینراوه، بو یه سه رچاوه ی سته م و
چه وسانه وه ی ئافره ت و هاتنه خواره ی پایه ی
کومه لایه تی ئافره تان ده گه ریته وه بو ئه و پیگه یه ی
کومه لایه تی ئافره ت که له کومه لگاکه دا دروست
بووه و به پیی هه لومه رجی میژووی گورانی
به سه ردا هاتوو. ئه و گورانکاریه گه وره یه ی که
بووه هوی نه مانی ده سه لاتی دایک سه رووری
هاوبه ش و بوته هوکاری سهره کی بو هاتنه خواره ی
پایه ی ئافره ت.

بیگومان له م چه رخه دا هه ولدانی ئافره تان بو
رزگار بوون له کو ت و به ند و نه ریته کومه لایه تی
دواکه وتوو هکان کاریکی ئاساییه که به ره و ئارادی و
پیشکوتن باری ژیانان هه نگاو بنین. په ره پیدانی
ئافره تیش و پیشخستنی له و روانگه یه ی که ئافره ت

ههنگاوێكى پيشكهوتنانهى هاوئىشت بهناو كۆمه‌لگای كورده‌واریدا، كه له دواى راپه‌رىن ژماره‌یه‌كى زۆر له ريكخراو و ده‌زگا و سه‌نته‌رى رۆشنبیری و كۆمه‌لایه‌تى و زانستى ئافره‌تان دامه‌زراوه، نزیكه‌ى (25) ريكخراوه و زۆربه‌شيان بلاوكراوه‌ى تايبه‌ت به خۆيان هه‌بووه وهك رۆژنامه‌و گوڤار و بلاوكراوه‌ى جو‌راوجۆر كه له كيشه‌ و كارو چالاكیه‌كانى ئافره‌تان ده‌دوین، و تا راده‌یه‌ك توانیویانه‌ وینه‌ى ئافره‌تى كورد له‌سه‌ر رووبه‌ره‌كانى ئەم بلاوكراوانه‌ بكیشن، بيجگه‌ له خستنه‌رووى كاروباره‌ جو‌ر به‌ جو‌ره‌كانى ده‌زگاكانيان. هه‌روه‌ها ئافره‌تان رۆلێكى سه‌ره‌كى ده‌گێرن له‌و سه‌نته‌رانه‌، كه‌ توانای ئافره‌ت وهك ره‌گه‌زى هاوبه‌شى له‌گه‌ل پیاو‌دا ده‌رده‌خات، به‌شدارى كردنى ئافره‌ت له‌ هه‌موو بواره‌كانى ژياندا زه‌مینه‌یه‌كى كۆمه‌لایه‌تى و ئابوورى و سیاسى ده‌ره‌خسینی بو‌دروست بوونى یه‌كسانی له‌ تیان ئافره‌ت و پیاو‌دا، كه‌ به‌شێوه‌یه‌ك توانای گوزارشت كردن له‌ بیروپراى خۆیان و كيشه‌كانیان هه‌بیت.

ئافره‌تى كوردیش ئەو مرقه‌ه‌ى به‌ زۆرى دووچارى مملانییه‌كى سته‌م و دژوار له‌گه‌ل رژێمه‌ چه‌وسینه‌رانى ده‌وروبه‌ر بیه‌و، وه‌كو ئاماژه‌مان پێكرد به‌هۆى بار و ره‌وشى ئالۆزى كورد و چه‌وسانه‌وه‌ى كورد له‌لایه‌ك و جه‌ه‌ورو سته‌مى داگیركه‌ران و پاله‌په‌ستوى نه‌ریته‌ كۆمه‌لایه‌تیه‌كان له‌لایه‌كى دیکه‌دا. كه‌ چى به‌ده‌یان ده‌نگى ناسك و به‌هیاو له‌ هه‌موو بواره‌كانى رۆشنبیری پشكوت، و چه‌ندین ئافره‌تى كوردیش به‌ هیزو كه‌سایه‌تى و هزرى خۆیان هاتنه‌ ناو جیهانى كاركردن و به‌شدارى له‌ دونیای هونه‌رو رۆشنبیری و سیاسى و كۆمه‌لایه‌تییان كرد. بو‌دهربیرین له‌ هه‌ست و نه‌ستى خۆیان و بیرو توانای رۆشنبیریان له‌ نێو كۆمه‌لگادا ده‌رخه‌ن.

پاش دامه‌زراندنى ئەم ريكخراوانه‌ى سه‌ر به‌ ئافره‌تان له‌ كوردستاندا، رۆلیان هه‌بووه‌ بو‌ هاندانى ئافره‌تان و به‌شدارى له‌ بواره‌ جیاجیاكانى ژياندا بکه‌ن، وهك (كۆمه‌لایه‌تى، سیاسى، رۆشنبیری و راگه‌یاندن) و كه‌ هه‌ریه‌كه‌ له‌م ده‌زگا و ريكخراوانه‌ بلاوكراوه‌و رۆژنامه‌و گوڤارى تايبه‌ت به‌ خۆیان هه‌بووه، به‌رنامه‌ و

رۆلى خۆى له‌گه‌ل پیاو ده‌بینى و كار ده‌كات و له‌لایه‌كى دیکه‌دا هه‌موو كاروبارى ناو مالیش له‌ ئەستوى خۆى بوو، هه‌رچه‌نده‌ وه‌كو له‌سه‌ره‌وه ئاماژه‌مان پێكرد، كۆمه‌لگای كوردى له‌ چه‌رخى سه‌ره‌تای میژوویدا هه‌ندى ئافره‌تى ناودارى ده‌ركه‌وتیوو، جو‌ره‌ بایه‌خ و ریزیکى تايبه‌تى هه‌بوو له‌چاو ئافره‌تانى نێو كۆمه‌لگای ده‌وروبه‌ره‌كه‌ى وهك (تورك و فارس و عه‌ره‌ب) به‌لام داب و نه‌ریتی كۆنى كۆمه‌لگاكانى ده‌سه‌لاتداران و ژێرده‌سته‌یى كورد، كه‌ له‌ كۆنه‌وه‌ كورد هه‌رده‌م ژێرده‌سته‌ و چه‌وسینراوه‌ بووه‌ له‌لایه‌ك و، له‌لایه‌كى دیکه‌دا دواكه‌وتوویى بارى ئابوورى و رۆشنبیری كۆمه‌لگای كوردى گریبه‌ستى عه‌قلیه‌تێكى دواكه‌وتووی خێله‌كى بووه، ره‌نگدانه‌وه‌ى ئەو عه‌قلیه‌ته‌ كۆنه‌ دواكه‌وتوویه‌ به‌سه‌ر كۆمه‌لگای كوردى و ئافره‌ت به‌ تايبه‌تى كه‌ چه‌نده‌ كۆسپ و ته‌گه‌ره‌ى سته‌مى خستیه‌ به‌رده‌م، سه‌ره‌سته‌ى و ئازادى كه‌سایه‌تى ئافره‌تى كورد گو‌شكرده‌بوو، كه‌ بوونه‌ته‌ هۆكارێكى تری چه‌وسانه‌وه‌ى ئافره‌ت و پيشیلكردى مافه‌كانى. له‌به‌رئه‌وه‌ى ئافره‌تى كورد وه‌كو هاوبه‌شى نه‌ته‌وه‌ى خۆى، له‌ ژێر سته‌م و جه‌ه‌ورى ئەو رژێمه‌ چه‌وسینراوه‌ بوو ئەمه‌ له‌لایه‌ك، له‌لایه‌كى دیکه‌شدا دابونه‌ریته‌ كۆمه‌لایه‌تیه‌كان فشارێكى دیکه‌یان خستبووه‌ سه‌ر، بو‌سه‌ركوت كردنى ئافره‌ت و پيشیلكردى مافه‌كانى، بو‌یه‌ ئه‌ركى ئافره‌تى كورد زیاتر دیته‌به‌رچاو وهك له‌ پیاو و له‌ هه‌موو ئافره‌تانى نه‌ته‌وه‌كانى دیکه‌ بارگه‌رانى رێتیبوو.

دواى راپه‌رىنى سالى 1991ى كورد له‌ عیراق و ده‌رگرتنى ده‌سه‌لات له‌لایه‌ن كورد و هاتنه‌ سه‌ركارى حكومه‌تى هه‌رێمى كوردستان، كۆمه‌له‌ و ده‌زگا و ريكخراو و بنكه‌و سه‌نته‌رى رۆشنبیری و كۆمه‌لایه‌تى سه‌ریان هه‌لدا، ئەمانه‌ له‌ناو كۆمه‌لگا وهك بنه‌مايه‌كى كاركردن و كاریگه‌ر، به‌شێوه‌یه‌ك بیریان له‌وه‌ كردۆته‌وه‌ كه‌ له‌ رینگه‌ى هه‌موو جو‌ره‌ بلاوكراوه‌و رۆژنامه‌ و گوڤار و ده‌زگا راگه‌بینه‌ره‌كان په‌یام و ئامانجى خۆیان بگه‌بینن به‌ خه‌لك، دۆزینه‌وه‌ى شیوازی هاوسه‌رده‌میانه‌ بو‌ رووبه‌رووبوونه‌وه‌ى كيشه‌ و گرفته‌كانى ناو كۆمه‌لگا به‌تايبه‌تى ئافره‌تان، له‌م سه‌رده‌مه‌ش ئافره‌تى كورد

کوردستان به شیوهیهکی فراوانتر هاته ئاراوه و درێژه بهم خهباته ی دا و له ریزهکانی بزوتنهوهی رزگاری خوازی کورد دهستیپشخه ری کرد له وریاکردنهوه و ریخستنێ ئافرهتان بۆ بهشداری کردن لهم خهبات و تیکۆشانهی راستهقینهی گهلی کورد و، هۆشیارکردنهوهیان له رادهی لێپرسراوهتی خۆیاندا له پیناو هاندانی رۆلهکانیان به رهو خهبات له لایهک و، له لایهکی دیکه له پیناو سهربهستی و ئازادی ئافرهتان به گشتی و رزگاریبوونیان له کۆت و بهندی کۆمه لایهتی دواکهوتوو، رۆلێکی یه کجار گه و رهو بی پایانیان هه بووه. ههروهها ئهم ریکخراوه خهباتیکێ میژوویی ههیه بۆ وهدی هینانی ئامانجه سه رهکیهکانی له پیناو به رزکردنهوهی رادهی بیرو روشنیبری و سیاسی و کۆمه لایهتی ئافرهتانی کوردا و زامن کردنی مافی مندالهکانیان بۆ ژيانیکێ پاک و پارێزراو و هاندانی ئافرهتان له پیناو سهربهستی کۆمه لایهتی و سیاسیدا.

له لایهکی دیکه ههنگاوانی ئافرهتان به رهو به رهه مهینانی سهربهخۆ و ههولدان بۆ به دهستخستنێ داهاتی دارایی له دهرهوهی مال له رووی ئابووریهوه، گونجاوترین ریکهیه بۆ سهربهستی و ئازادی ئافرهتانه، و بۆ چه سپاندنی بوونی خۆیهوه، وهک به شیکێ سه رهکی کۆمه لگا.

نالهباری دۆخی سیاسیش له زۆریه ی ناوچهکانی عێراقدا، رهنگدانهوهی به سه ر دۆخی کۆمه لایهتی و ئابووریشی هه بوو، هه ر له سه ردهمی مه لهکیهوه له سه ر زۆریه ی هه ره زۆری میلله ته که سه پا بوو، کاتیگ بوار ره خسا بۆ پیکهاتنی چینیکی دهر به گایه تی به رژه وهندی خواز که رهوشه سیاسی نا هه مواره که ی هینابوو کایه وه و به سه ر عێراقدا تیپه ر ده بوو، چینه به رژه وهندی خوازه کان بی باکانه یان نه کرد بۆ که له که بوونی سه روه ت و سامانیان له سه ر رهنجی چینه نزمه کاند. وه له به ره وهی کوردستانیش ژێرده سته ی عیراق بووه، بۆیه هه مان بارودۆخی ئه و ولاته ی به سه ردا سه پا بوو، بگره زیاتر تیکچرژاو بوو که له لایه ن حکومه ته یه ک له دوایه که کانی عیراقدا ده چه وسیند رایه وه و مافه کانی زه وت ده کران، وهکو ئاشکرا شه سه قامگیربوونی باری ئابووری به ره وه ییش چوونی له هه ر ولاتیگدا به مه سه له ی

پهیره و پروگرامی تایبه تیشیان هه بووه، هه مهیشه ئه م ده رگایانه ی حیزبی یاخود کۆمه لایه تی یاخود سه ره خۆو، چالاکیه کانیان مۆرکیکی کۆمه لایه تی روشنیبری و که لتووری کوردیان پیوه دیاره، هه رچه نده وه کو به نامه یه کی زانستی نه خشه بۆ دارێژراو نه بووه بۆ پیکه یاندنی ئافره تی دوا رۆژ، که شاره زا و پسپۆری له بواره جیا جیاکانی ژياندا هه بیته. به لام تا راده یه ک له ئاستیکێ مامناوه نیدایا ئه م ده رگا و ریکخراو و سه نته ره روشنیبریه ی توانیوه تی چه نگ به باری ئافره تان به گشتی هه لچن، و گه شه پی بسینن و رۆلێکی به رچاو ببینن، که له نیو کۆمه لگای کوردی جی په نجه یان دیار بیت، بۆ ئه وه ی ئافره تان له ئابنده دا کاریگه رترین و رۆلی خۆیان به شیوه یه کی باشتر بگین. به لام زیاتر دهنگی ئافره ت له و کاته وه به رز بووه سه ریه لدا که هیزه سیاسی و کۆمه لایه تیه کان هانی ئافره تانیان ده دا بۆ خویندن و هه ندیکیان راکیشانه نیو بزاقی سیاسی و کۆمه لایه تیه وه.

ئافره تانی کوردستان له بواری سیاسیه وه له بهر باری نا هه مواری خۆیان و ناله باری ولات به گشتی، هه سته نیشتمان په ره وریان تییدا بلاو بووه و چه ندين ریکخراوی ئافره تانیان پیکهینا، یه کیگ له ریکخراوه جه ماوه ریه گرنه گه کانی کوردستان که به نوینه ری راسته قینه ی تیکرای ئافره تانی کوردستان ده ژمیردریت، یه کیته ی ئافره تانی کوردستان بووه. ئه م ریکخراوه یه له ۱۱ ی کانوونی یه که می سالی ۱۹۵۲ دامه زرا و، له ریزی بزوتنه وه ی رزگاریخوازی کورد خه باتی لیهاتووانه ی ئافره تانی کورد ده سته پیکرد و، له گه ل بزاقی گه لی کورد له پیناو ئازادی و سه ره خوی ولاته که یان به شداری کرد بوون. ههروهها له رۆژی دامه زاندنیه وه ئه م ریکخراوه به شیوه یه کی ریکوپیگ رۆلی خوی بینیوه و ئه رکه کانی سه رشانی سه رکه وتووانه ئه نجامداوه و، ئه گه ر سه رنجدانیکێ میژوویی بده پنه وه تیبینی ئه وه ده که یین که له ۴ ی شوباتی سالی ۱۹۶۱ به سه رکردایه تی خوشکی قاره مان (حه بسه خانی نه قیب) ریکخراوێکی ئافره تانی کوردستان پیکهینابوو، هه رچه نده بۆ چه ند مه به سته یکی دیار کراو ها تبووه ئاراوه، به لام په سه ره تابه کی میژوویی و پیروژ ده ژمیردریت بۆ رۆلی ئافره تانی کورد، پاشان یه کیته ی ئافره تانی

ئهله کترۆنی، تا چالاکى خۆيان شاره زايانه تر بنوینن و و رووی گهشی ئافره تان له نیوه وه و دهره وه دا بخره نه روو. بۆ زیاتر زانیاریش، سه نته ره که له ریکه وتی (2/6/2002) دا له وه زاره تی ناوحو مۆله تی یاسای پیډرا، که دروشمی (رۆشنیری، هۆشیاری، یه کسانى) هه لگرتوه، ئامانجی زیاتر بۆ په ره پیډانى ئافره تی کورد له هه موو بواره کانی ژياندا. ههروه ها دهسته ی دامه زینه ری سه نته ره که له م ئافره تانه پیکهاتوه: (په خشان سدیق عزیز- تریسکه ئیحسان یاسین- جوان جلال شه ریف- ریزان خه لیل شیخ محه مه د- راژان عه لی ئیبراهیم- ساز ئیحسان حوسین- سوهم نه جار- شلیر موحیه دین- شیلان که ریم شاره زان- کوردستان موکریانى- مۆژده به کر ئیسماعیل- نه رمین حه مه ئه حمه د- نه رمین عیزه دین مه عرف- نه هله قادر محه مه د- نیشتمان نوره دین سلیمان).

بێجگه له کاروچالاکیه کانی سه نته ره که، ئه م ده زگایه بلاوکراوه یه که دهره کات وه کو گوڤاریکی وه رزی به ناوی (شاووشکا) که سی مانگ جار ی دهره چیت.

ئه م سه نته ره ش و رۆبه ی سه نته ره کانی رۆشنیری هه ولی به دی هیئانی ئه م ئامانجانه ی خواره وه ده دن:

- 1- هه ولدان بۆ نه هیشتنی نه خوینده واری. 2-
- هۆشیارکردنی ئافره ت له مافه ره واکانی خۆی و رینمایکردنی له چۆنیه تی وه گرختنیان. 3- چاپ و بلاوکردنه وه ی به ره مه می بیری ئافره تان. 4-
- سازدانی کۆرۆ کۆبوونه وه بۆ ئافره تان بۆ خستنه رووی بیروبوچوونه کانیان. 5- کردنه وه ی خولی به هیزکردن، که هه موو بواره کانی رۆشنیری و هونه ری و زانستی له خۆبگریت ((.

بێگومان نه خوینده واری یه کیك له هۆکاره سه ره کییه کانی دواکه وتووی ئافره تان بووه، چونکه خۆرۆشنیری کردن به هه موو جوړه زانیاریه که کیشه یه کی زۆر گرنگو بایه خداره که هه نگوای به ره و پێش و په ره سه ندى فیکر و بیروباوه ری ئافره تی کورد بووه، که وه کو کۆمه لگا کانی رۆژه لات، بایه خى به بواری فیربوون و خویندى ئافره ت نه ده دا و به پویستی نه ده زانی به تایبه تی له کۆمه لگایه کدا که بارى خوینده واری تیدا

سه ره خۆی سیاسیه وه گریدراوه، نه بوونی قه واره ی سیاسى هه ر میلله تیک هۆکاریکی سه ره کییه بۆ له ده ستدانی مافه نه ته وه ییه که یان، که زیاتر گه لانی چه وساووه دووچاری ئه م کیشه یه ده بوون، میلله تی کوردیش هه ر ژیرده سه ته بووه و خاوه ن ده سه لاتى تایبه تی خۆی نه بووه، بۆیه هه چ جوړیک له سه قامگیری ئابوری و کۆمه لایه تی به خۆیه وه نه بینوه، به مه ش تیبنی ده کری له گه ل ئه وه هه موو باره ناله باره ی کورد و ناوچه ی کوردستانیه کان ئافره تی کوردیش له تیو ئه وه جه ناله دا هاوشانی پیاو به هه مان شیوه بوو. هه ر چه نده سه ره کردایه تی شۆرشى کوردستانیش هه نگوایکی جدیدان نابوو بۆ پێشکه وتنی بارى کۆمه لایه تی له کوردستان به گشتی و بارى ئافره ت به تایبه تی، ئه ویش به هۆی هه ولدان بۆ له ناو بردنی هه ندی داب و نه ریتی کۆنی کۆمه لایه تی، که کۆسپی گه وره بوون له به ره دم پێشکه وتنی ئافره ت، وه کو دیارده ی شیربایی و به زۆر به شوودانی کچ و هه ندی دیارده ی دیکه.

له لایه کی دیکه دا له بواری بیر و مه عریفه دا و بارى رۆشنیری ئافره تاندا، بێگومان ئافره ت توانای به شداری کردن له مه یدانه کانی به ره مه هیئانی فیکر و مه عریفه دا سه لماندووه و، رۆلیکی بالای تیدا بینییوه و له لایه نه وه هه نگوایکی سه ره که وتووانه ی هاویشته وه، که چه ندین سه نته ر و ده زگای رۆشنیری و زانستی و کۆمه لایه تی له کوردستان دامه زاندووه و رۆل و ئه رکی سه رشانى خۆیان به ریکوپیکی گه یاندووه، وه ک ئه وه ی ده بینین له سه نته ری شاووشکا بۆ چالاکیه رۆشنیرییه کانی دهره که ویت، که کۆمه لیک ئافره تی کورد په ره ر بۆ به هیزکردنی پرۆسه ی به شارستانی کردنى جقاتی کورده واری، سه نته ریکی رۆشنیری به ناوی (شاووشکا) یان دامه زاند بۆ ئه وه ی پیکه وه مه شخه لی رووناکی بیریان له تیو کۆمه لدا بدره وشیتته وه و بابه تانه و زانستانه و هاوکارانه له کیشه ی ئافره ت بکۆلنه وه، به گیڕانی کۆرۆ سمینار و سازدانی کۆنفرانس هه ولی چاره سه رکردنی گیروگرته کانی ئافره ت بدن. ئه ویش به سوود وه رگرتن له راگه یانندن، چاپه مه نی، بلاوکراوه، ئینته رنیټ، فاکس و پۆستی

ئەو ھەندە پەرەیی نەسەند بوو. رەوشی رۆشنییری کوردستانی ھاوشیووی بوارەکانی دیکە، کاریگەری نالەباری دۆخی سیاسی بەسەرەو ھەبوو و دواکەوتنی بەخۆیەو بینیبوو. ھەرچەندە لە (۱۹۷۸-۱۹۸۲-۱۹۸۴-۱۹۸۷-۱۹۹۱-۱۹۹۶-۱۹۹۸-۱۹۹۹- ۲۰۰۱) چەندین کار و بەرپرسیەتی کاریگری پێی رادەسپێردرێت وەک (سەرۆکیەتی بەش-سکرتیری گۆقار-جیگری سەرنووسەر-شارەزا و سەرپەرشتیار- ئەندامی کارای کاریگری کۆری زانیاری- سەرنووسەر) کە زۆر کەم لە ئافەرتان بگەنە ئەو پلە و مستەوا یە بەرزی زانستی و کاریگری لە سەردەمانی کە بە ستەم و زۆرداری رژیمە فاشیستەکان ناسرابوو و بەسەر کورددا سەپابوو جا لە بەرامبەر بە ئافەرت چەوسینەرتەر بوو.

ھەر ھەھا ئەم ئافەرتە کارایە لە بواری پەسپۆری و زانستی چەندین لیکۆلینەو ھەو کتیبی بلاوکراوەی خۆی ھەبە، بۆ نمونە (۲۷ لیکۆلینەو ھەو بلاوکراوەی ھەبە، ۲۱ پەرتووکی چاپکراوە و ۲ نامیلکە چاپکراوە، ھەر ھەھا ۶ پەرتووکی دیکەش ئامادەکراوە بۆ چاپدان) جگە لە چەندین وتار و نووسینی ئێو رۆژنامە و گۆقار و بلاوکراوە جۆراوجۆرەکانی ناو ھەو دەروەو و لات بێ لە ھەو چەندین کۆرۆسیمیاری جۆراوجۆری رۆشنییری و کۆمەلایەتی و زانستی سازداوە، ئیستاش وەک سکرتیری کۆری زانیاری کورد کاردەکات.

لەلایەکی دیکەدا ئافەرتی کورد تەنیا بەشداری لە کاروچالاکییەکانی رۆشنییری نەبوو بەلکو تیکەلایەتی کردوو بە کارە مرۆقاییەتیەکان، چونکە وەک زانراوە ئافەرت رەوشتیکی سۆرداری ھەبە و ھەستی زیاتر وەک لە پیاو دەجولی بەرامبەر بە ھەر دیاردەییەکی نارەواو نالەبار کە لە بێ توانا بێ دەسلەلاتی مرۆقە تووش دەبێت، کە زیاتر ھەز بەکاری یارمەتی و ھاوکاری دەسکورت و بێ دەرتان دەدات، بەلگەیی ئەمەش ئەو یە کە ئافەرت ھەستی مرۆقاییەتی زالە بەسەریدا و وەک کەسکی خاوەن ویژدان و دل بەبەزەیی بەرامبەر بە لەمپەرەکانی ژیاندا کە جاروبار لە بێ دەسلەلاتی مرۆقە تووشی ئەم جۆرە نەھامەتە و بێ دەرامەتیانە دەبێت. تیبینی دەکری ئافەرت لێرەش رۆلی خۆی دەبینیت و وەک مرۆقاییکی دلسۆز بە ھەموو توانای

ئەو ھەندە پەرەیی نەسەند بوو. رەوشی رۆشنییری کوردستانی ھاوشیووی بوارەکانی دیکە، کاریگەری نالەباری دۆخی سیاسی بەسەرەو ھەبوو و دواکەوتنی بەخۆیەو بینیبوو. ھەرچەندە لە (۱۹۷۸-۱۹۸۲-۱۹۸۴-۱۹۸۷-۱۹۹۱-۱۹۹۶-۱۹۹۸-۱۹۹۹- ۲۰۰۱) چەندین کار و بەرپرسیەتی کاریگری پێی رادەسپێردرێت وەک (سەرۆکیەتی بەش-سکرتیری گۆقار-جیگری سەرنووسەر-شارەزا و سەرپەرشتیار- ئەندامی کارای کاریگری کۆری زانیاری- سەرنووسەر) کە زۆر کەم لە ئافەرتان بگەنە ئەو پلە و مستەوا یە بەرزی زانستی و کاریگری لە سەردەمانی کە بە ستەم و زۆرداری رژیمە فاشیستەکان ناسرابوو و بەسەر کورددا سەپابوو جا لە بەرامبەر بە ئافەرت چەوسینەرتەر بوو.

لەلایەکی ھەولەکانی سەرکردایەتی شۆرشیش بەردەوام بەگرخستبوو بۆ زیاتر بایەخدان بە پرسەکانی خۆیندن و پەرەدەیی، و ھەلسا بە کردنەو ھەو چەندین دەزگای پەرەدەیی بۆ فیکردن و قەلاچۆکردن نەخۆیندەواری کە بە ئەرکیکی گەورەیی سەرشانیان زانی بوو.

کوردستانی ھەموو ئەو دەست درێژیانە کە لەلایەن داگیرکەرانی ھەو کراوەتە سەری، توانیویەتی شارستانیەتیکی تاییبەت بە خۆی پیکبھینی و کاروانی رۆشنییری خۆی بەرپۆببات، لە ئێو ئەم کاروانەشدا ئافەرت رۆلی خۆی تیدا بینیبوو، نمونەیی ئەو ئافەرتانەییەش کە جیگای شانازی و ریزلینانە لە کۆمەلگای کوردەواری خۆماندا زۆرە کە گەیشتنە پلویایەیی گەورەو لەبواری خۆیندن و زانستیدا و ئیستا وەک فاکتەریکی کارا لە ئێو کۆمەلگادا کار دەکات، بۆ نمونە د. کوردستان موکریانی

کە لە دایکبوی ۱۹۴۸ شاری ھەولیرە، خۆیندن سەرەتایی و دواناوەندی ھەر لەو ی تەواو کردوو، بڕوانامەیی بە کالۆریۆسیش لە زانکۆی بەغدا وەرگرتوو، بۆ تەواو کردنی خۆیندن بالاش بەرەو مۆسکۆ بەرێ دەکەوت. لەویش بڕوانامەیی دکتۆرا لە زانستی فیلۆلۆژی وەرەگریت و دەگەرپتەو و لات بۆ خزمەتکردنی گەلەکەیی و لە زانکۆی

ههنگاو ناوه، و زياتر ريگه خوښكهرهيكه بوه بو دوزينهوهو رهخساندنې دهرفتهى باشترو كراوهتر بو كاركردنې ئافرهتان و چارهسهركردنې كيشه و گرفتهكانيان، و چهندنين دام و دهرگاي كومهلايهتى بو ئهم ئامانجه بهدى هات و بو په رهپيدانى بارى كومهلايهتى كورد به گشتى و ئافرهت به تاييهتى دامه زرا. بو نمونه سهنته رى خاتوو زين بو چالاكيه كومهلايه تيبه كان، كه له ۲۷/۵/۲۰۰۰ مولهتى رسمى له لايهن و دزارهتى ناوخوهوه پي به خشرا، په يامې سهنته ره كه شى: يارمهتى دانى ئافرهت و منداله له كومه لگادا و به روښنپيركردنېان و زياتر ئاشناكردنېان به مافه رهواكانيان، ههروهها داين كردنې زانيارى راست بو ئه وهى بتوانن ژيانى خويان و منداله كانيان چاكرت بكن و به ئامانجى ئه وهى كومه لگا به ره و پيشه وه بچيت.

ئهم جوړه سهنته رانهش كارىگه ريبه كى گه ورهى هه يه به سه ر كومه لگادا، ئه گه ر له چوارچيوه يه كى زانستى و به شيوه زىكى ريكويك و ئامانجى خوې بهدى بهيئنت، ههروهها له ماوهى دامه زاندى ئهم سهنته ره، هه ولې داوه له هه موو چينه جياجياكانى كومه ل نزيك بيته وه تاله كيشه كانيان بكوئنته وه و له گه لياندا كار بكات، به هوې ئهم نزيك بوونه وه يه، بو مان روون بوته وه كه هوښياركردنه وهى ئافرهت و مندال به مافه كانيان زورپويسته، هه ر بو يه ش هه ر وه كوله ئيشه كان دا دهرده كه ويته سهنته ر له زوربهى گه ره كه هه ژاره كاندا له نزيكه وه له گه ل ئافرهت و مندالدا ئيشى كردوه و روليكى گرنكى هه بووه له به ئاگاهيئانه وه يان به مافه رهواكانيان. له م ماوه يه شدا سهنته ره كه چه ندين چالاكى جوړاوجوړى كومه لايه تى و روښنپيرى ئه نجام داوه وهك (كردنه وهى خوې به هيزكردنې خوئندن بو قوتبايان و كردنه وهى كه مپى هاوينه و كورسى كومپيوته ر، به شدارى كردن له پيشانگا و سازدانى چه ندين كوړ و كو بوونه وه و سيمينارى تاييهت به پرسه كانى ئافرهت و زينگه و ته ندروستى و پاك و خاوينى و هوښياربوونه وه له مين، پيشكه شكردنې خه لات و يارمه تى مادى و ميناكى بو ئه و كه سانهى كه پيوستيان پي بووه و چه ندين كارى خيرخواري ديكه. سازدانى ئاهه نكى به بوئنه ي جوړاوجوړ وهك روژى جيهانى مندالان، و به ستنى

مادى و ميناكى بو يارمه تيدانى ئه و كه سانهى كه پيوستيان به هاريكارى، ده ستنى يارمه تيان بو دريژ دهكات، ئه و ييش له ريگاي ئه و دهرگاو ريكره وه خيرخواريه ي كه بو ئهم جوړه كارانه تهرخان كراون. بو نمونه دهرگاي خيرخواري روئاهى، كه دهرگايه كه بو چالاكيه مروفايه تى و روښنپيرى له هه ولير دامه زراوه، وهك دهرگايه كى مروفايه تى روښنپيرى و كومه لايه تى كار دهكات، له ژير دروشمى (مروفايه تى، روښنپيرى، پيشكه وتن)، ئهم دهرگايه له سالى ۱۹۹۹ دامه زراوه، و دوو لقيشې كردوته وه له دهوك سالى ۲۰۰۱.

وله موسل سالى ۲۰۰۳. له ئامانجه كانى :

- پيشكه ش كردنې هه موو يارمه تيبه ك له بواره كانى مروفايه تى و روښنپيرى و كومه لايه تى، و بايه خدان به كه مبيناكان و كه مئه ندامان و هه تيوو و وداين كردنې پيداويستيبه كانيان بو به رزكردنه وهى ئاستى بژيويان و هه ولې باشتركردنې ژيانيان.

- به رگرى كردن له مافى مروفا و پاراستنى ئازادى گشتى و پيشگيرى كردنې.

له بواري كومه لايه تيدا وهك پيشتر ئامازه مان پيكرد، بيري هوزو خيله كى زال بوو به سه ر كومه لگاي كورديدا، به لام به هوې كارىگه رى شوږشى ئه يلول و په ره سه ندى بيري نه ته وه يى و نيئتمانى، ده سه لاتي عه شيره تگه رى به ره به ره به ره و لاوازي چوو، سه روكي خيليش ده سه لاتيكي ئه وتوى به سه ر پياوې خوې نه مابوو، ته نيا له و بواره ي كه په يوه ندى به شوږش و هه ستنى نه ته وايه تى (كوردايه تى) هه يه مابوو. ئافره تيش له گه ل ئهم ره وته تازه دا هه ولې خو گونجان و زياتر خو ره خساندن له گه ل باره نوئيه كه دا و شان به شانى پياو خه بات و تيكوشان بكات له پيناو ژيانتيكى ئازاد و سه ربه خوو.

دواى راپه رينيش رهوشى كومه لايه تى ئافره تى كورد له بارتر دهرده كه ويته و زياتر له پيشوو بو ر ره خساوه بو هاندانى ئافره تان بو به شدارى كردن له چالاكيه كومه لايه تيبى و روښنپيرى و سياسيبه گشتيبه كاندا، به تاييه تى دواى ئه وهى كومه لگاي كورده وارى باوه ش بو ژيانى ديموكراسى كرده وه به ره و دامه زاندى كومه لگايه كى مه ده نى

چه ندين كۆنفرانسی زانستی جوراوجور. وهك تیبینیش دهكری كۆمه لگای كوردهواری شان به شانی گورانكاریه جیهانییه كان تهویش گورانی به سه ردا هاتووه، كه زور بواری جیاواز گرتووه تهووه، ههروه ها هه موو تهو پیشكه وتنه ی كورد و تهو گورانكاریه یانه ی كه به سه ر كۆمه لگای كوردیدا رووی داوه سیمایه کی تازه و بناخه یه کی نوو هیئایه کایه وه بو پیکهینانی كۆمه لگایه کی کراوه. دروست بوونی كۆمه لگایه کی مه ده نیش، كه ئافره ت فاكته ریکی سه ره کی بو به دی هیئانی ته م سیسته مه نوویه و رول و ته رکی خو ی تیدا ده بینیت كه له م سه رده مه دا کاریکی زور پیویسته، به تایبه تی پاش تهو هه موو گورانکاریه یه ی كه له سه ر ئاستی سیاسی وهزری و كۆمه لایه تی له عیراق به گشتی و كوردستان به تایبه تی رووی داوه، ههروه ها سه ر له نوو دروست كردنی په یوه ندییه کی نوو نیوان مرؤف و دهوله تدا و به پروگرام كردنی دهزگا حكومی و حزبییه كان كه له خزمه ت هاوولاتی بیت، بو دروست كردنی په یوه ندییه کی شه فاف و ئاشنایه تی له په یوه پروگرامه كانی ته م دهزگا و ریکخراوانه به رامبه ر به یه كتری. له لایه کی دیکه دا بلاو كرده وه ی هوشیاری نه ته وه یی و فره لایه نی و قه بول كردنی یه كتر و رای به رامبه ر بو به رز كرده وه ی هه سستی نه ته وه یی و ریزگرتن له هاوولاتیانی دیکه وه كو خو ی بی جیاواری، ریگه پیدانی به ده برینی بیرواری كه سی به رامبه ر به تایبه تی ئافره ت و ریگه پیدان بو خسته رووی هه ست و بیرواری خو ی به رامبه ر به هه ر كیشه یه کی كۆمه لایه تی یاخود سیاسی بی كه مكرده وه له ئاستی هه ر كه سیکیان بیت.

به ره قوناعی ئازادیش، ئافره تان به گشتی كه وتنه جووله و گه ران به دوا ی خوناساندنه وه، كه له پاش راپه رین بارودوخی كورد به شیوه یه کی گشتی گورانیکی گه وه به سه ردا هات، كورد به گشتی و ئافره ت به تایبه تی كه وته ناو دونیایه کی فراوان له پیوه ندی راسته وخو له گه ل نه ته وه و روشنبیری و كه لتوو ره جیاوازه كانه وه، تهو ئازادییه ی كه به ته زمونیکی سه ركه وتوو یی كوردستان ده ژمیرد ریت. ههروه ها والابوون و بلابوونه وه و کرانه وه ی گشتی به سه ر جیهاندا له بواری ناوه نده كانی راگه یاندن و ئینته رنیت و جیهانی كۆمپیوته ر و ئامیره كانی گه یاندن

به جه ماوه ر، ته مانه کاریگه ریه کی گه وه ی خسته سه ر هوشیارییه كانی كۆمه لگا به گشتی و شالوویکی گه وه به رده م ئافره تان كرده وه به تایبه تی، ئافره تیش سوودیکی زیاتر به م بواره و ئازادییه ی وه رگرت كه، قوناعیکی تازه له كوردستان هیئایه پیش. والاكردنی ها تووچوو كردن بو دهره وه و ناوه وه ی ولات، ته مانه هه مووی کاریگه ری هه بووه به سه ر شیوازی ههز و بیر كرده وه ی كوردا به گشتی و ئافره ت به تایبه تی. بویه ئافره تان كه هه ستان به كرده وه ی چه ندين كارو دهزگا و سه نته رو ریکخراوه ی روشنبیری و كۆمه لایه تی و سیاسی و زانستی بو ته وه ی له ریگی ته م سه نته رانه بتوانن ده برین له هه ست و خواسته كانی خو یان و ئاره زوو و هیوا ئامانجه كانیان ته نجام بده ن و ته رکی به رپر سیاره تی خو یان له ناو كۆمه لگا كه دا به یینه دی.

ته مرؤش چه ندين ئافره تی كورد هه ن كه له م دهزگا و سه نته رانه ته رکی به رپر سیاره تی له ته ستو گرتووه و، به پیی كارو چالاکی و په یامی سه نته ره كه كار دهكات، كه به پیی دید و بوچوونی تایبه تی خو ی ته و ته ركه ی به جی ده گه یینی، بو نموونه به پیی بوچوونی خاتوو چلوره هه ردی به رپر سی سه نته ری خاتوو زین رولی ئافره ت له نئو كۆمه لگا دا به م شیوه یه به رجه سته دهكات: ((ئافره ت به خیو كه ری نه وه ی دواروژه، هه ر ته وه ئافره ت و پیاوه كان گوش دهكات و پهروه رده یان دهكات، بوته وه ی نه وه یه کی ریکویك و لیهاتوو یان لیده رچیت. كه واتا به رپر سیاره تی گه وه ی هه یه له كۆمه لگا كه دا و گرنه له دهزگا روشنبیرییه كاندا رولیکی چالاك و به رچاوی هه بیت. ئافره ت به رپر سیاره له هاوتاكردنی كۆمه لگا، چونكه به ریوه بردنی كۆمه لگا به ته نها پیاو لاسه نگیه ك دروست ده بیت، پیاو بوخو ی به رنامه كان ده ستپیده كات و هه ربوخو شی جیه جییان دهكات، كه خو شی به رنامه ی دانا نازانیت هه له كانی له كویدا یه، به لام ئافره ت ده توانیت رولی چاودی ببینی بو سه ر ته و به رنامه نی كه مو كورتی تیدا یه)). یاخود رولی ئافره ت به پیی چه ند هویه کی جیاواز ده ستنیشان ده كریت وه كو خاتوو ژیان میرانی به رپر سی سه نته ری رونا هی بو ی ده چیت: ((بونی ئافره ت وه كو به رپر سیاره له سه نته ری روشنبیری به چه ند هوكاره وه به سته، گرنگرتنیان ته مانه ن:

۱- ئامانجه كانی ته م سه نته ره روشنبیریانه، یاخوت

ئەركەكانى، ئايا ئەم سەنتەرە تەنھا بۆ ئافەرتانە، ياخوت بۆ ئافەرت و پياو، ھەلبەتە رۆلى ئافەرت گرنگتر دەبى ئەگەر ئەو سەنتەرە ئافەرت لى بەرپرسيارە بۆ ھەمووانبى، چونكە دەگوتىرى كە ئافەرت ئەگەر بەرپرسيار نەبى لە ھەر كارىكى كە تەنھا بۆ ئافەرتان نەبى سەرنەكەوى وئەمە بە ھىچ شىوھەك نەزانستە ونەراستىشە. چونكە ئافەرت وەكو ھەموو تاكىكى نىو كۆمەلگا تواناى تاكى خوى لە ھەموو بوارەكاندا، ئافەرتى مامۆستا تەنھا دەرس بە كچەكان نالى، ئافەرتى مەندس تەنھا كارى ھەندەسى بۆ ئافەرت ناكات، ئافەرتى دكتور، ئافەرتى وەزىر، ئافەرتى پارىزەر وئافەرتى دادوهرىشمان ھەيە و لەم رۆژانە بە خووشحاليەو چوار پارىزەرى كچ لە پارىزىگاي ھەولير سويندى ياسايبان خويندوبوونە مدير ناحيە.

۲- ئەوھى تر ئافەرت و رادەى رۆشنيرى خوي، چونكە ئەو ئافەرتەى بەرپرسيارى سەنتەرەى رۆشنيرى دەگريتە ئەستو دەبى خوي ليھاتبووبى و رادەى رۆشنيرى بە ئەندانزىھەك بى كە بتوانى ئەم پەربرسيارە لە ئەستو بگري و لەدەرحەقى دەرچى. ۳- ھاوکارى كۆمەلگا بە گشتى و پياوان بە تايبەتى لەگەل ئەم ئافەرتەى بەرپرسيار و قبول كردنى كە بە لای مەوھ ئەم خالە زۆر گرنگو كارىگەرە، چونكە لە حالەتى پوزيتيف (ئىجابى) ريخوشكەر دەبى بۆ سەركەوتن و پيشخستنى و لە حالەتى نىگيتيف (سلبى) دەبیتە مایەى سەرنەكەوتنى ئافەرت، ئەمە نەك ھەر زيان بە ئافەرت دەگەينى وەكوتاك، بەلكو بە ئافەرتان دەگەينى وەكو كۆمەل). كەچى بۆچوونىكى دىكە رۆلى ئافەرت بۆ ئەوھ دەيگەرینتەوھ كە تا چەند ئافەرت ھوشيارە لەبارەى ئەرك و مافەكانى خوي وەك ساكارخان ئامازەى پىنى دەكات لەسەنتەرەى شاووشكا: (لەگەل ئەو ھەموو لەمپەرانەى، كە دینە پيش ئافەرتان لە سەنتەرەى شاووشكا توانيويانە تا رادەيەكى زۆر باش چالاکى ھەمە جور ئەنجام بەن چ لە ريگاي ھوشيارکردنەوھى ئافەرتان و ئاشناکردنباى بەو بنەمايانەى كە دەبیتە پالپشت بۆ مافەكانيان ياخود ئامادە بوونى راستەوخو بۆ بەرگرى لە ئافەرتان لە كيشەى تايبەت)).

بەمەش ئەمە روون دەبیتەوھ كە ئەو سەنتەرەنە تا چەند بايەخ و سوودى ھەيە بۆ نيو كۆمەلگا و تا چەند

توانيوويەتى گۆرانكارى تيدا بكات بۆ بەرھەويشبردن و نەشونما بوونى زيان ئافەرتان نيو ئەو كۆمەلگايەدا، ئەمەش بەپىي پەيامى و ئامانجى ھەر سەنتەرەك دەگوريت، بۆ نموونە سەنتەرەيكى وەك سەنتەرەى خيرخووزى رۆناھى زيان خان بەم شىوھەى باسى ليوھ دەكات: ((كارىگەرى ئەم سەنتەرەنە لەسەر گۆرانكارىەكان لە كۆمەلگادا، جياوازى ھەيە لە تىوان سەنتەرەكان خوياندا، و تويژەكانى جياجياى كۆمەلگا كە خوي، بە تىكرای دەتوانين بلين كە ھىچ سەنتەرەك نيبە سوودى نەبووبى بۆ كۆمەلگا، كەم يان زۆر و ئەگەر تەماشای كۆمەلگاي كوردەوارى خۇمان بكەين بە تايبەتى لە داوى سەرھەلدانى راپەرینى بەھارى پيرۆزى كوردستان و دامەزراندنى پەرلەمان و حكومەتى ھەريم كە بايەخىكى تايبەتمەند دراوھ بە سەنتەرەكان لە لايەن حكومەتى ھەريم بە گشتى و بەريز نيچيرقان بارزانى سەرۆكى حكومەت بە تايبەتى، دەبين ئەم سەنتەرەنە چەند گۆرانكاريان كرووھ لە كۆمەلگادا بە تايبەتى سەنتەرەكانى ئافەرتان و لاوان و رۆشنيرى و ئەنفال.....ھتد. بۆ نموونە دەوراتى كۆمپيوتەر، وەرزش، دورين، دفاع مەدەنى.....ھتد، پيشان يان ھەرنەبوو ياخوت بەدەگمەن خەلك بەشداريان تيدا دەكرد بە تايبەتى كچان، ئيمرو دەبين چەند كەس كچ و كور لەم دەوراتانە دەرچوونە و فيرى زۆر شت بوئە كە بوئە ھوى گۆرانكارى بەسەر زيانى گشتى و تايبەتياندا)). لە لايەكى دىكەدا چلورە خات جەخت لەسەر كارىگەرى ئەم سەنتەرەنە دەكات و دەليت: ((وادەزانم كارىگەرەيكى زۆرى ھەبوو، بەلام ھەروا بە ئاسانى نايبيريت، چونكە زۆر بە ھياوشى گۆرانكارى روودەدات و پيوھريك نيبە بۆ ئەوھى بزائين چەند كارىگەرى ھەبوو، يەكيك لەو كارىگەريانەش بينينى ئافەرتە لە زۆريەى بوارەكاندا، گورينى ھەندى لە ياساكانى كە لەوھويپيش باس ليوھکردنیشى بە كفر دادەنرا، ئازادانەتر باس لە مافى ئافەرت كردن، زەفکردنەوھى ھەندى لەو دابونەريتانەى كە دەقاودەق دژى ئافەرت بوون، ھەرۆھەا ھوشيارکردنەوھى ئافەرت تا بە ئازادانەتر باس لە خوي و مافەكانى بكات)). ھەرۆھەا دامەزراندنى ئەم جورە سەنتەرەنە خوي لى خويدا گۆرانكارى دروست دەكات وەك ساكار خان دەردەبريت: ((ھەبوونى سەنتەرەيكى رۆشنيرى، كە ئافەرت ھەلى بسورينيت خوي لە خويدا دياردەيەكى شارستانيبە، كە پيشتر ئەو لايەنە كۆمەلەتايبە زۆر كزبوو، نواندنى چالاکى رۆشنيرى لە

سه نته ره که بیان له کاروباره کانیان، وهک خاتوو ژیان ده لیت: ((تا ئیستا ئاسته نگیکی وا نه هاتوته به رده ممان وهکو ئافرهت بیته هوی دواخستنی کاره کافمان یان کاری تییکات)).

بهم پییهش بومان دهرده که ویت راده ی گرنگی و پیویستی ئەم جوړه سه نته رانه له نیو کومه لگاگان بو به روه پیویش چوون و پیویش خستنی خه لکه که به گشتی له هه موو بواره کانی ژیاندا و ئافرهت به تاییه تی. ده بی کومه لگاش تیروانین و بوچوونی خوی به رامبه ربه ئافرهت بگوری و عه قلیه ته کونه دواکه وتووه که هی تیک بشکینری که له راستیدا بهم دوا ییه دا روحانی رژیمی دیکتاتوری پیو، هه لیک یی باشی ره خساند و بارکی چاک هی نایه کایه وه بو ئه وه ی کار له سه ر ئەم ئامانجان هی سه رده وه بکن و زیاتره انی ئافره تان بده یی بو به شداری کردن له م جوړه چالاکیانه هی که هه موو بواره کانی ژیان بگریته وه. که بومان دهرکه وت ئافرهت هیچ جیاوازیه کی نییه له گه ل پیاو دا و ده توانی په یامی خوی وهک به شیکی گرنگی کومه لگا به نه نجام بگه یینی، که له بوچوونی ئەو ئافره تانه ش ئەم راستییه دهرده که ویت: ((من ئەگه ر کاریک بزانه سه رکه وتنی تیدا به ده ست ناهینم بیگومان به که نایکه م، چونکه نامه ویت کار بو سه رنه که وتن بکه م، هه ر کاریک ده گرمه ده ستم هه ر به مه به سستی کارکردن نیه، به لکو مه به سستی سه ره کیم دا هی نان و هی نانه کایه وه ی گورپانکاری بته رته یه له کومه لگا که دا)). (رولی ئافرهت به رچاوه هه رچه نده هیشتا راده ی تیگه یشتنی پیاو له خو بو ردی کوسپه له ریگی ئافرهت و پیویش و تنی دا، به لام به دلنیا ییه وه ده لیم ئافرهت ریگیه کی زوری بریوه به روه پیویش و به ره و ئامانجه کانی و سه رکه وتووش بووه)). (له وانیه به حوکمی پیکهاته ی دهروونی و که سایه تی ئافرهت گه لیک به سه لیه ترو وردتر بیت له پیاو، سروشتی ئافرهت وایه که حه زده کات ئەو ئه رکه ی که پیی ده سپیری ت جوانتر به ریوه ی بیات به تاییه تیش که ئه رکه که په یوه ندی به به رگری کردن له کیشه ی ئافره تان بیت)).

و ده توانین بلین که سه ره رای خستنه پالی هه موو ئەو سانسور و پاله په ستو کومه لایه تیانه ی نیو کومه لگا دا، ئافره تان توانیویانه سنووری هه ندیک له قه ده غه کان ببه زینن و له گو شه یه کی چاکیشه وه خویان دهریخن، تا راده یه کی مامناوه ندیش بیت، له کوړ و کومه له روشنی بیه کاندان توانیان خویانی به کومه لگا بناسینن.

شار و شاروچکه کانی کوردستاندا و ئاماده بوونی به سه دان ئافرهت له و کوړو سیمینارانه دا به لگه ی گورپانکاریه)).

به لام ئەوه نییه که ئەم سه نته رانه بی که موکوری کاره کانیان نه نجام ده دن یا خود هیچ گرفتیک له به رده میان نه بووه، لی ره دا ده توانین چه ند خالیک ده ستنیشان بکه ین، که دیته به رچاومان به پیی گفتی ئەو ئافره تانه ی که به رپرسی ئەم سه نته رانه، و دواکه وتنی کاروباره کانی ئافرهت به گشتی بو ئەم گرفتانه ده گه ریخته وه بو نمونه چلوره خان به پیی بوچوونی خوی ده گه ریخته وه بو خودی کومه لگا و راده ی ته قبول کردنی ئەم جوړه گورپانکاریانه که بهم شیوه یه ده خاته روو: (ریکخراوه کانی ئافرهت بو ئەوه دامه زاون که دا کوکی له مافه کانی ئافرهت بکن، بویه زور جار ده بیت کار بو گورپانکاری بته رته ی بدن. زور جار ئەم گورپانکاریانه له دابونه ریتی دواکه وتوو، که لتووریکی کوون و هه ندی جار گوران له شه ریه دا خوی ده بینته وه. گورپنی دابونه ریت و که لتوور ئەوه نده کاریکی ئاسان نیه، چونکه گورپنی هه لسوکه وتی خه لکیه که زور به هیواشی روو ده دات، بویه ئەگه ر کومه لگا که ئاماده نه ین بو گورپانکاری و قبولی نه کهن، ده بیت ئاسته نگیکی زور گران. بیگومان کارکردن له کومه لگایه کی مه ده نیدا ئاسانتره وهک له کومه لگایه کی ته قلیدی)). هه ندی که سانیس ده گه ریخته وه بو خودی ئافرهت و باری روشنی بیری و کومه لایه تییه که ی، وهک ساکار خان ئامازه ی پیی ده کات: ((ئاسته نکه کان په یوه ندی به پله یه ک به خودی ئافره تانه وه هه یه بو رایه راندنی کاروچالاکیه کان، ده بیت ئەو ئافره تانه ی که له سه نته ریگ ئیش ده کهن، خاوه ن توانایه کی روشنی بیری و زانستی گه وره بن ده بی ته وای کاتیان بو سه نته ره که ته رخان بکن ئەو جوړه ئافره تانه ش له کومه لگای ئیمه دا که من، ئافره تان هه میشه پیویشیه کی تریان هه یه، که ئه ویان کردوته ئه رکی سه ره کی روژانه یان ئەمه ش وایکردوه که کاره کان به سستی به ریوه بچن و وه لام به ریته وه)). که چی تیبینی ده کهن له لایه ن چه ند ئافره تیکی دیکه به دیدکی گه شبینییه وه دان به وه دنین که ئەو ئاسته نگانه نه بوونه ته هوی دواکه وتنی

دوین شوینه واری گهشتوگوزارو ههلقه ی په یوه ندی ئیستاو رابردوو

عبدالخالق سه رسام

شان به شانی ده ژیان :-

له سه ر ئه م رایه کوکن :-

۱- " .. شادی (باپیری سه لاهه دین) خه لکه شاروچکه ی (دوین) ه شاروچکه یه که له ئاخری ئازربيجان به لای رۆماوه " ۱۱۹۶ (۲) یان " ... شادی خه لکی شاروچکه ی (دوین) ه شاروچکه یه که له ئاخری ئازربيجان به لای رۆماوه " ۱۲۹۶ ج (۳) .
ئهم رسته ته عریفه به راست و رونه هیچ ته فسیرکی هه له قه بول ناکات. که ده لی " دوین شاروچکه یه -
شارنیه گوندیش نیه له ئاخری ئازربيجان نه ک
ئهو له ئازربيجان (ممایلی الروم) ده که ویتته لای
رۆمای بیزهنتی که ده کاته ئه وروپای ئیستا..
که واته دوین ده که ویتته سه ر سنوری ئازربيجان
عه ره بی که ئیستاش به کوردستانی ئیران
(۱) بروانه " المشکله الكردیه س.ج. ادمونز
له باؤوکراوه کانی وه رگیرانی لتیف محمود برنجی
که موحازه ره یه که ئه دمونز له کومه له ی مه لیک
به ریتانیا له ئینگلته ره سالی ۱۹۶۵ خویندبو یه وه
ئهمونز بۆماوه ی ۲۵ سال موسته شاری حکومتی
عیراقی بوه.

ده گوتری ئازربيجانی عه ره بی سنوره که ی
هه مان سنوری ئیستا ئیوان کوردستانی عیراق و
ئیرانه له رۆژ هه لاتی (دوین) به سه د کیلومه تریک.
که واته نه یانوتوه (ممایلی ارمنیا) که بلین
مه به ستیان سنوری باکوری ئازربيجان بوه.
نه شیان وتوه (ممایلی همدان یان به غدا)
که مه به ستیان سنوری خواروی ئازربيجان بویت
.. ئه مه ش رایه کی زانستیانه یه چونکه کاتبه کانی
سه لاهه دین و باوه ر پی کراون هه ر رایه ک له هگل رای

"پیشکەشه به گیانی س.ج. ادمونز که بۆیه کهم
جار پیشنیاری کرد (دوین) بیته پایته حتی
هه ریمی کوردستان ، له به ر ئه وه ی شوینی زیدی
باپیرانی سه لاهه دین ئه یوبیه " (۱)
یه کی له هاوریه کانم که مامۆستای میژوووه گوتی،
پیم وت چون ده توانی بیسه لمینی کورده ئه گه ر
شوینی باوک و باپیرانی له کوردستان پی نه زانی ؟
نه وانی له کام عه شیرت و هۆزه ، هۆزه که ی ده وری
چی هه بوه له سه رکه وتن یان توش ده ته وی یارمه تی
ئه وکه سانه بده دیت که ده یانه وی جی شویمی
سه لاهه دین وون بکه ن. تا له کورد بیشتورینن ده وری
ئه و کوردانه و هۆزو خزمه کانی له ده وه له ته که ی دوور
بخه نه وه که له سه ر شانی ئه وان ده وه له ته
کوردیه که ی ده مه زراند. ئه وه ی بیلی گرینگ نیه
سی لاهه دین خه لکی کوپی یه .. شوینه واره که شی
به لاهه گرینگ نیه که ئیمه له هه موو کاتیک زیتر
پیوستمان به شوینه واره که ی هه یه وه ک چون
میوانان له دیمه شق ده چنه سه ری ئاواش
له کوردستان دینه سه رقه لاو گوندو زیدی باپیرانی..
نه ک هه ره ینده شوینه واره که ده بیته هه لقه یه ک
له نیوان ئیستاو میژوووا. به دۆزینه وه ی زیدی
باپیرانی هه لقه یه کی میژووی هۆزو ناوچه که و
ده وری له میژوو ده دۆزیتته وه جگه له مانه هه مووی
ئهم سوکیه تی کردنه به زانیاری تازه وه ولی ئه ولانه ی
ده یانه وی شوینه واره کاشان زیندوو بکه نه وه و
زانیاریه کی تازه بخه نه ئیو فه ره هنگی زانیاریه کانی
مرۆقایه تی

هاورپی یه که م بی ده نگبوو منیش پیم وت :-

میژوونوس و هاورپی یانی سه لاهه دین ئه ولانه ی

وهك وئنه‌ی ناوچه‌كه‌و شوئنه‌واری ئه‌یوبیان و گونده‌كه‌ی (ئه‌جدانقان) و گۆری باپی‌ری سه‌لاحه‌دین !! چونكه له‌هه‌ولیر هه‌یه له‌هه‌موو جیهان دووباره نایته‌وه.

وهك له‌سه‌ده‌ی شه‌شه‌م هۆزه‌كه‌ی له‌هه‌ولیر بوه به‌هه‌مان شیوه هۆزه‌كه‌ی له‌ده‌ورو به‌ری (دوین) ی هه‌ولیر ده‌ژین ئیستاكه.

(۲) ئین ئه‌ل ئه‌پیر -التاریخ الباهر ص ۱۱۹.

(۳) ئه‌بو شامه ئه‌ل مه‌قدسی -الروچتین فی اخبار الدولتین -كه كورته‌ی كتیبه‌كانی "البرق الشامي" عیماده‌دین ئه‌ل ئه‌سفه‌هانیه كه هاوری سه‌لاحه‌دین و قازی تاییه‌تی بوو.

۲- ئین كه‌پیر ۱۳۰۰ زاینی - ۱۳۷۲ زاینی ده‌لی !! نه‌جمه‌دین ئه‌یوب باوکی سه‌لاحه‌دین له‌خاکی موصل له‌دايك بووه (۴).. راست ده‌كا چونكه له‌سه‌ر سنووری له‌دايك بوه ره‌وه‌ندیش بوینه به‌هه‌ردوولا ده‌توانی تووماری بکه‌یت. چ خاکی ئازربيجان چ خاکی هه‌ولیر یان موصل. له‌هه‌ندی سه‌رده‌مدا x ئه‌وشوئنه‌ش كه ئه‌یوبی لئ له‌دايك بوه ئیستا پی ده‌لین (گه‌روی فه‌قی ئه‌یوبی) له‌سه‌ر چیاكه‌ی نزیك دوینه ... به‌رامبه‌رشیی به‌رامبه‌ر (دوین) شی‌ره‌سواری دووم هه‌یه كه تاتیكه" به‌دریکی پان" له‌نیو غه‌لیك دانراوه ته‌نیا شوینی له‌دايك بوئه كه به‌چه‌ند تاتیکی لی‌دانراوه به‌مانای کیلی نیه شوئنه‌كه‌ش قه‌برستان نیه بلین قه‌بره.

ده‌توانن بچن سه‌یری شوئنه‌كان بکه‌ن، كه‌چی هه‌چ شوئنه‌واریکی ئه‌یوبی له‌ ئه‌رمینیا نیه ته‌نانه‌ت (دوین) یشی لئ نیه یاخه‌ی (دبیل) یان گرتوه كه گوايه (دوین) ه.

ده‌پرسم ئایا یه‌كێك له‌م هۆزانه‌ی ئیستا له‌هه‌ولیرن پاشماوه‌ی هۆزه‌بانه‌كانن له‌ئه‌رمینیا هه‌نه ؟! من ده‌لیم نه‌خیر كه‌ی توانیان پاشماوه‌كه‌ی بدۆزنه‌وه ده‌توانن خالیك زیاد بکه‌ن له‌به‌لگه‌كانیان.

۳- ته‌غری به‌ردی ۱۶۱۰ زاینی - ۱۶۶۹ زاینی ده‌لی " دوین بلده‌ صغیره فی (العجم) ئه‌ل عه‌جمه‌ بالعین والمیم وهو من أكراد الروادیه وهو الاصح". ئه‌م نوسه‌ره كتیبه‌كه‌ی تاییه‌تمه‌نده به‌ئه‌یه‌بیان به‌ناونیشانی "النجوم الزاهره فی ملوك مصر

ئه‌وان نه‌بیت به‌هه‌له‌ ده‌ژمیردری چونكه له‌سه‌لاحه‌دین نزیك بوینه.

كه‌واته ئه‌وانه‌ی به‌دوای رای یاقوت ئه‌ل حه‌مه‌وی بکه‌ون - به‌هه‌له‌دا ده‌چن كه ده‌لی (دوین نزیك ته‌فبیسه) كه ئاشكرایه ته‌فلیس پایته‌خی جو‌رجیا و) دبیل) پایته‌ختی ئه‌رمینیا بوه چۆن ره‌وه‌ندی كورد له‌ پایته‌خت داده‌نیشی -كوا شوئنه‌واره‌كه‌یان كوا پاشماوه‌یان له‌خزموكه‌س و عه‌شیره‌ته‌كه‌ی له‌ ئه‌رمینیاوه له‌ سه‌ده‌ی شه‌شه‌می كوچی هه‌زبانێ زه‌رزاری ره‌وه‌ندیکی لی نه‌بوه ئیستاش گۆریکی موسلمانانی لی نیه .. كه‌سیك نه‌چوو ده‌و به‌لگه‌ی شوئنه‌واری به‌ئینته‌وه ؟. به‌لام رایه‌كه‌ی ئین خه‌له‌كان كه خه‌لكی (دوین) ده‌پرسی پی ده‌لین "به‌رامبه‌ر دوین گوندیک هه‌یه به‌ناوی (ئه‌جدانقان) خه‌لكه‌كه‌ی هه‌مووی ره‌وه‌نددن - كه‌واته ئه‌مه له‌هه‌ولیر به‌هه‌مان شیوه هه‌یه و خه‌لكی گونده‌كه‌ش كۆنه ره‌وه‌ندی زاریین. خه‌لكی (دوین) ی هه‌ولیر هه‌مووی (ره‌وه‌ندن) كۆنه هه‌زبانین كه له‌سه‌ده‌ی شه‌شه‌م هه‌زبانیه‌كان هه‌ولیریان حوكم ده‌كرد ۵۲۲ هه‌هه‌ولیر و) دوین) به‌جی ده‌هیلن ده‌چنه تكریت كه‌واته (دبیل) ی ئه‌رمینیا هه‌چ شوئنه‌واریکی ئه‌یوبیان و پاشماوه‌یه‌کی هۆزه‌كه‌ی لی‌یه له‌كاتیكا له‌هه‌ولیر به‌سه‌دان به‌لگه‌ی شوئنه‌واری هۆزه‌كه‌ی لی‌یه. كه‌واته سنووری ئازربيجان به‌گویره‌ی نه‌خشه كۆنه‌كه‌ی هه‌تا هیلی ۳۶۵ x ۴۴ بوو كه‌هه‌مان شوینی (دوین) ی هه‌ولیر كه‌واته له‌سه‌ر سنووری ئازربيجان بوه "ئاخرا عمال اذربيجان" كه ئازربيجان به‌مانای (میدیای بچوك) له‌لای میژووی نوسان یان (شوینی ئاگری زه‌رده‌شتی) (ئاثر + بایكان). كه‌واته ئه‌م قه‌لاته‌ی دوینی هه‌ولیر قه‌لاتی سه‌لاحه‌دینی ئه‌یوبیه به‌گویره‌ی ده‌لیلی شوئنه‌واری عیراق لا ۲۲ كه تووماری كردوه له‌سالی ۱۹۵۲ - ئایا ئه‌مانه‌ی باسمانکردن له‌هه‌ولیر هه‌نه له (دبیل) ی ئه‌رمینیا هه‌یه؟ له‌وه‌لامدا ده‌لین نه‌خیر به‌ته‌ه‌داوه - هه‌چ شوئنه‌واریکی ئه‌یوبیان و پاشماوه‌ی هۆزه‌كه‌ی لی نیه ئه‌ی چۆن زیدی باپیرانیه‌تی؟ ته‌نانه‌ت ناویشی (دوین) نیه (دبیل) ه شاریکی ئه‌رمه‌نیانه ئه‌وه‌ی ده‌لی وانیه تکیه‌ داوای به‌لگه‌ی مه‌یدانی لی بکه‌ن

اعمال اثر بیجان بکه یان "من جهه ایران وبلاد الكورد" وه دهلی (دوین) نالی دبیل یان ئه رمینیا وبلاد الارمن- ئایا لیکۆلینه وه مینورسکی ئهم بهلگانهی دیوه یانه نا .. بهلگه کانی چین .. هیچ که ئه ویش نوسه ریکه ده بی گومانی لی بکری چون به بی بهلگه و لیکۆلینه وه ئهم بریاره ی له دائره المعارفی ئیسلامی داوه ... له وکاته ی عوسمانیه کان پارهیان ده دایه نوسه ران میژووی کورد بشیونین).

5- له هه مووی گرینگ تر رای خه لکی (دوین) ی هه ولیر که به خو یان وتویانه ئیمه له نه وه ی سه لاهه دینین یان سه لاهه دین خه لکی لای ئیمه یه .. چونکه نه وه بو نه وه زانیاری نه قل ده کا بفرموون نه ک ئیستا له سالی 1723-1810 له لای نیپور ص 75 خه لکی ماوران و روش و (دوین) ده لین باوکی سه لاهه دین له لای ئه وان له دایک بوه . ماوه ران و ره زگه ی دوینی دو گوندن له ته ک دوین . ئایا ئه مه بهلگه ی بهلگه کان نیه هه رکه سیك ئهم ده قه پشتگۆی بخا باسی نه کا خیانه ت له میژووی کورد و ئه یوبیان ده کا .. چونکه سه رشیاوندنی خوینه ران به تیک دانی لیکۆلینه وه کانمان و گه له ک کۆبی کردن ... مانای بی بهلگه یی و ناراستی و فه شهل هیئانه .. ئه وانه ی میژووی کورد به قوربان ی نوسینیک یی یان ماجستیریک ی هه له ی نوسراوه ی خو یان ده که ن . له کۆتایی ئهم خاله ده پرسم که سیك هه یه له ئه رمینیا بلا من له نه وه ی یان هۆزی سه لاهه دینم ئه گه ر هه بوو ئهم خاله یان له لای بوو . ده توانن بیکه نه بهلگه .. نه ک تۆز به چاودا کردن .

6- له سالی 1827 ج.س. پکنگهام له کتیبه که ی travels in mosopotamia j.s namoroLiL prented in 1827 London.

دهلی: "ان صلاح الدین هژا الغازی من احد سكان جبال كردستان" القریبه ". له خگگالموصل ص 134 به لام له ته رجه مه ی کتیبه که ی به عه ره بی ووشه ی " القریبه " یان لاداوه به ئه نه قه ست بو شیواندنی میژوو دور خستنه وه ی شوینه که له موصل . ده پرسم ئایا بو مامۆستایانی میژوو ئه مه ش ناکه نه بهلگه که دیاره خه لکی موصل له م ساله له بیریان ماوه سه لاهه دین خه لکی چیاکانی

والقاهره "شاره زایه به ئاشکرا هاوار ده کا ده لی (دوین) شاروچکه یه کی بجوکه له (عه جه م) کوردیک ی ره وه ندیه که ئه مه راستیه که یه) که دیاره له وسه رده میس خه لکانیک هه بوینه وه ک یاقوت ئهل حه مه وی بلین (قرب تفلیس) که هه له یه کی گه وره یه یاقوت دورستی کرد ئیبن خلکان و هه ندیک که سی دیکه تی ی که وتی یاقوتیان به جوغرافی زان زانی گوایه گه روکه به لام له راستیدا زۆر له زانایان ئه مه یان له یاقوت به عه یب گرتوه زۆر شوینی نه دیتبو به هه له باسی کردبوو . هه له ی دیکه ش زۆره . بو یه قسه ی کاتبه کانی سه لاهه دینی هاوریانی که له گه لی ژیاون لی نزیک بون وه ک عیما دالدین اسفهانی ، ئیبن شه داد ، ئیبن ئه پیر جیگای برشوان و ئه وان هه ش که نووسینه کانی ئه وان یان کردۆته سه رچاوه له وان ه ئیبن که پیرو ئه بو شامه ی مه قدسی و ئهم ته غری به ردی ئه تابه کیه که واته ته غری به ردی نالی " فی ارمینیا " نالی " قرب تفلیس " .

یه کسه ر ده لی " بلده صغیره فی العجم " عه جه میس کوردن که واته نه ی وتوه " خه لکی شاری دبیله له ئه رمینیا " که باش ده زانی ئه رمینیا چیه . " ئایا مرو قنیک ی کورد ئه هه گه ر دلسۆزی میژووی کورد و شوینه واره که ی بی ت چون خو ی له م بهلگه یه لاده دا میژووی خو یی و گه له که ی ون ده کا ده داته ئه رمینیا .. ئه مه ی ئهم ده قه به هه له لیک بداته وه خیانه ت له گه ل میژووی کورد ده کا :- وه ته نانه ت باسی نه کرنیشی نه زانین و خیانه ته ، چونکه ته غری به ردی به رسته ی (وهو الاصح) ده یه وی هه له که ی یاقوت راست بکاته وه .

(4) البدايه والنهابه ج 11-12 ماده ی ئه یوب یان ص 259-250 که ده لی شیرکو ی مامی سه لاهه دین کورده زه رزاریه ؟! ئاشکرایه زه رزاریه کان و هۆزه بانه کان و ره وه ند هه مو یان خه لکی هه ولیرن له هه موو جیهان خزمو که س و کاریان نیه نه بوه له ناوچه ی هه ولیر نه بی ت .

4- محمد حوسین دیار به کری قازی مه که 1582 رایینی ده لی " دوین فی اخر اعمال اثر بیجان من جهه ایران و بلاد الكورد ونعم اکراد روادیه " له کتایی تاریخ الخمیس فی احوال انفس ونفیس چاپی سالی 1302 کوچی . سه یری رسته ی " ئاخه ر

نزیکیانه که دهکا (دوین) وچیاکانی کوردستان ئایا ئەم بەلگه‌یان بۆ باس ناکەن لەتەک بەلگه‌کانی دیکه تەنیا باسی (مینورسکی) ده‌کەن یان ئیبن خەلەکان که تەنیا هەلە یاقوت ئەل حەمەویان دووبارە کردۆتەوه؟ ئایا ج.س. بکنگه‌ام نەهێ دەزانی ئەرمینیا لەکوێی یه‌گەر بلی جبال ارمینیا؟

۷- لەسالی ۱۹۵۲ شوینەواری عیراقي له (دوین) گه‌راوه له لاپه‌ره (۲۲) ی دەلیل ئاپاری عیراقي تووماری کردوو به "قلعه صلاح الدین" ئایا باس نەکردنی ئەم بەلگه‌یه خیانەت نیه.. ئایا شوینەواری عیراقي گه‌وره‌ترین بەلگه‌ نیه؟ تەنیا دەپرسم بۆ ئەم بەلگانه‌یان باس نەکرد.. ئایا شوینەواری حکومه‌تی ئەرمینیا (دبیل) ی به‌شوینی یان قلعه صلاح الدین له‌قه‌له‌م داوه .. یان بۆ ناچی پێی بلین بۆ واتان نەکردوه هەر بۆ شیواندنی میژوووی کورد.

ئایا ره‌وه‌ند له‌شار ده‌ژی یان له‌دی. له‌کوردستان ده‌ژی یان له‌ ئەرمینیا ..؟! پرسیاریکه و به‌س. وه‌لامی تریشم له‌لایه.

۸- مرو‌فد ئەگەر لیکۆلینه‌وه بکا ده‌بی له‌م شوینە بکا که مه‌به‌ستیه‌تی نه‌ک له‌خۆیه‌وه دور به‌دوری بریار بدات هه‌ندی که‌س هه‌تا ئیستا نازانی (دبیل) چیه‌ چۆنه‌ شوینەواری لی‌یه‌ یانه‌نا ئەرمه‌نین یان کورد تەنانەت وینەیه‌کیشیان له‌لای نیه.. بریاری له‌سه‌ر ده‌دن. بفرموون ئەمه‌ رای ئیستای خه‌لکی (دوین) ی هه‌ولیره‌ که ده‌لین له‌نه‌وه‌ی ئەیوبیانین بروانه‌ گو‌قاری روژی کوردستان -شمس کردستانی سالی ۱۹۷۱ ژماره‌ی (۲) که‌خه‌لکه‌که‌ی ده‌لین ئیمه‌ له‌نه‌وه‌ی سه‌لاحه‌دینین .. ئایا پشگو‌ی خستنی ئەم بەلگه‌یه‌ش خیانەت نیه له‌ میژوو نووسینه‌وه من فی‌رم نەکردون سالی

۱۹۷۱ یه‌که که ئەه‌وکاته لیکۆلینه‌وه‌شم له‌سه‌ر نەکردبوو ئاگاداریش نەبوم.

۹- میژوو نووسی گه‌وره‌ی کورد له‌کتیپی "الامارات الکرديه" ده‌لی (دوین) شوینی سه‌لاحه‌دین پیوسته‌ لیکۆلینه‌وه‌ی له‌سه‌ر بکری که ئەنجامه‌که‌ی گه‌وره‌ترین ده‌سکه‌وته بۆ کورد به‌لی کاممان له‌ئه‌مین زه‌کی به‌گ دلسۆزترین بۆ میژوو نووسینه‌وه‌ی کورد، به‌ده‌می خۆی هاوار ده‌کا.

۱۰- میژوو نووسی کورد صالح قه‌فتان له‌کتیبه‌که‌ی "میژوو گه‌لی کورد له‌کۆنه‌وه‌ تائیمرو" ده‌لی (دوین) ی هه‌ولیره‌ جیگای زیدی باپیرانی سه‌لاحه‌دینه.. ئایا ئەمیش میژوو ده‌شوینی.

له‌کو‌تاییدا ده‌لیم سه‌لاحه‌دین هه‌زبانی ره‌وه‌نده وه‌ک ئیبن خه‌له‌کان ده‌لی زه‌رزایه وه‌ک ئبن کپیر ده‌لی- ره‌وه‌ند= کو‌چهر که‌کاره‌که‌یه- هه‌زبانی به‌مانای (حه‌زبانی) که هه‌وزیکی هه‌ولیره‌ پایته‌ختیان بوو خه‌لکی ناوچه‌ی هه‌ولیره‌ بروانه (تاریخ اربیل)، و هه‌موو ئەم هه‌وزانه ئیستا له‌هه‌ولیره‌ وه‌قه‌ت له‌ئه‌رمینیا نه‌بوینه‌وه‌ له‌وه‌ی نینه ئیستا که‌ش.

ئایا پشت گو‌ی خستنی ئەم هه‌موو به‌لگانه‌و مونا‌قه‌شه‌نه‌کردنی به‌به‌لگه‌ی مه‌یدانی له‌شاری (دبیل) ی ئەرمینیا -مانای میژوو شیواندن نیه. له‌وانه‌ش میژوو هه‌زه‌کانی کورد میژوو شوینە‌واره‌کانی کورد میژوو سیاسی کورد. زه‌ره‌ر گه‌یاندن به‌گه‌شتو‌گوزاری کورد. له‌کو‌تاییدا داوا له‌خوینه‌ری ئازیز ده‌که‌م سه‌ردانی (دوین) و شوینە‌واره‌کانی بکات به‌ردو دار شاهیدی بۆ ده‌دن.. هیچ به‌لگه‌یه‌کی مه‌یدانی شوینە‌واری ئەیوبیان له‌ ئەرمینیا نیه ئەوانه‌ی ده‌لین هه‌یه‌ داوا‌ی وینه‌و لیکۆلینه‌وه‌ی ئەرمینیا یان لی بکه‌ن ..

كۆرى ئه مپروى بنكهى رۆشنبیریى كاوه

عهبدوئغهني عهلي يه حيا

رووناكبيران و سياسه تمه دارانى كورد، بگره رۆشنبیریى زۆریش له دهورى خوى كۆبكاته وه و رینگا به جوردها بیروپای سه ره به ست و به شیوه یه کی دیموکراسیانه بدات و له كۆره كانیدا بخزینه روو. (بنكهى رۆشنبیریى كاوه) دهستكه وتیكى رۆشنبیریى نه ته وه یی گه وره یه ، پێویسته ئاوپرێكى جیددی لى بدریته وه وه له پێویسته كانی بکۆلدریته وه، سه ره تا باره گایى كى شایسته ی بۆ دروست بكریت، به مه رجی هه موو مه رجه كانی باره گای رۆشنبیریى له خو بگریت، له هۆلى جورا و جوو كتیبخانه ییكى گه وره و.. تد، باره گای ئیستای هیچ مه رجیكى رۆشنبیریى لى به دی ناکریت، هه رچه نده ده یان به ره مه ی به نرخی لى پێشكه شكاراوه و له كۆتاییدا، وه ختی ئه وه هاتوو، له به ر ئه وه هه موو خزمه ته رۆشنبیرییه ی (بنكهى رۆشنبیریى كاوه) پێشكه ش به نه ته وه ی كوردی كردوو وه ده كات ، ئه و بنكه یه ریزی لى بگریت، هه ره وه ها له دامه زیننه رو به رپرسه كه شی، ئه ویش له سه ر ئاستیكى حكومى و حزبی و جه ماوه ری، نوینه رانی رۆشنبیریى كوردی له هه موو پارچه كانی كوردستان و له ده ره وه ش تیایدا به شدارین، (بنكهى رۆشنبیریى كاوه) سامانیكى رۆشنبیریى كوردی گه وره یه، ئه و سامانه ش به بایه خدان و گرنگی پیدان به بنكه كه ده پاریزی.. سلاو له (ب . ر . ك) و هه موو سێشه ممه یه كیش ئیوه و (كۆرى ئه مپروى بنكهى رۆشنبیریى كاوه) سلاو له رۆشنبیریى و سیاسه تمه دارى رۆژئاواى كوردستان (سه لاه به دره دین) بۆ ئه وه به رده وامییه ی له پیناو خزمه تکردنى رۆشنبیریى كوردی، سلاو بۆ هه موو ئه وانه ی له بنكه كه دا كۆر ده گپن و یان ئاماده ی ده بن كه (ب . ر . ك) هیزو توانا له به شداربوونیان وه رده گریت.

(كۆرى ئه مپروى بنكهى رۆشنبیریى كاوه) كه ماوه یه كه به زۆرى له رۆژانی سێشه ممه، له ده زگاكانی راگه یاندن، راده گه ییندری، نیشانه ی ریکویكى پێشكه ش کردنى چالاکییه كانی ئه م بنكه یه، هه ره وه ها بۆ چه سپاوی و سه قامگیربوونی ده گه ریته وه. بۆ نزیکه ی (5) سال ده چیت ئه و بنكه یه له سه ر چالاکییه كانی خوى چ له بواری به ستنى كۆرو سیمیناری جورا و جور چ له بواری چاپکردنى چه ندىن كتیب و نامیلکه ی به نرخیش، ئه مه جگه له چه ندىن چالاکی دیكه ش ویرای ئه مه ش ده توانم بلیم، نیوان سێشه م و سێشه م، مالى به رپرس و دامه زیننه كه ی به ریز سیاسه تمه دارى كورد (سه لاه به دره دین) جیى ژوانی روناكبیرو سیاسه تمه دارانى گه له كانه، لى كۆده بنه وه و به شوو به رۆژ گه توگو له سه ر كیشه كانی رۆشنبیریى و نه ته وه یی كورد ده كه ن، نه ك هه ر له باشووری كوردستاندا به لكو له گشت پارچه كانی دیكه ی كوردستان. ئه وه ی ده یلیم، مه دح نییه، به لكو زیاتر له راستییه، به ر له م چالاکییه ی ئامازه م پیدان ئه وا زیاتر بۆ (30) سال ده چین، ئه و بنكه یه له (لوبنان) پاشان له (ئه لمانیا) چالاکی رۆشنبیریى ده نوینی. به مه ش ده توانم بلیم ئه و ده رگا رۆشنبیرییه به قه د حزبیكى دلسۆز بۆ نه ته وه ی كورد كار له پیناو پێشخستنى دۆزی كورد كردوو وه ده كات، ئه گه ر بیجگه له (كاوه) ده زگای رۆشنبیریى كوردی ئه وتۆ هه بن، چالاکی وه ك ئه م پێشكه ش بکه ن، فه رموون به یانیان بکه ن، له گه ل ریزم بۆ هه موو بنكه رۆشنبیرییه كانمان كه له خزمه تکردنى رۆشنبیریى كوردی دريغی ناکه ن. بنكه ی (كاوه) توانیویه تی بى پچران و هه فتانه به یی پرۆگرامیكى مونه زه م كاره رۆشنبیرییه كانی ئه نجام بدات و خه لکیكى زۆریش له نووسه رو

ئەقین ئاوی ژبانە

کۆری / مەھاباد قەرەداغی

لیوہی فییریم . تا فییرم بکات چۆن تیشک بدوینم و ، گیتاتیک بختەوہ بەر ئەو کلێشە نوتهکە . ئەوہی دەزمانی خۆم فییری بووم ، ئەوہی لەناخمدا یە . ئەو فییری کردم ئەوہندە عاشق بوم ، ئەوہندە خۆشم بوئی و ھەرگیز لەبیرت نەکەم .

دوای پەرجووی دەریازبوون لە قەدەری چال و دیسانەوہ لیکدا بێران ، ئەو نووتەکییە گیانم بێنارامیان کردبووم و چارێکی ترم نەبوو ، جگە لەوہی لە ھەتاوکی تر بگەریم بو فییریوونی زمانی رووناکي و لەئۆرانوسدا ئەم خەونەم بەدی ھات . ئیستاو لێرە لە دوای نزیکە ی نیوہی تەمەن وەک مندالیکی پۆلی یەکەمی سەرەتایی لەسەر کورسییەکی نیانی ئاوەز دانیشتووم و ، لەسەر تەختە ی سپی سۆز ، بەتەباشیری گزنگ ، ھەرف ھەرف خۆم فییری زمانی رووناکي و ئایینی ئەقین دەکەم . دوو مامۆستای دیرین لەم قوتابخانە یەدا وانە ی لۆژیک و رەوانیژی عەشقم پی دەلێتەوہ ، ئیقا و ئادەم ، کە وەک کچی خۆیان خۆشیان دەویم و زیاتر لە دایک و باوکی سەر زەویم نازم دەکێشن . ئەوان نەبوونایە تەنایی و ھەستی بیکەسی دەیانکوشتم ، ئاخرتۆ نازانی بەبی تۆ چەند ھەست بەبی کەسی دەکەم ، گشت کەسەکەم . ئاویتە نەبووایە شیوہ و رووخساری خۆم بێر چوو بووہ وە سوپاس بو ئاوینە ، ئەو ئاوینە یە کە نایابترین دیاری تۆیە لەلام ، تۆ پیت بەخشیم و ھەمیشە لەلام ، ئاوینە ی ئەقین .

وەک ھەمیشە زۆرت بێر دەکەم ئازیزم ، زۆر زۆر ئەمجارەش چاری ترم نەبوو جگە لەوہی پینوسەکەم لەمەرەکەبی تیشک پرش بکەم و بەزمانی ئەم ھەسارە یە نامە تەواونە کراوہکە ی

شوین : ئۆرانوس
کات : کە بێر لەتۆدەکەمەوہ ، ھەموو کاتیک
نامە ی ژمارە : ھەزارو یەک .
بەناوی تۆی مەزن و میھرەبان
لاس گیان .. وێرای قوولترین ماچ ،
خۆشەویستەکەم ، سەرەرای ھەموو سەختیەک ،
ئاکام گەیشتمە ئیرە و ئیستا پەناھەندە ی ھەسارە ی
ئۆرانوسم و ، لە قوتابخانە ی " ھەتاو " خەریکی وانە
خویندەم .
لەم ھەسارە یەدا زمانی فەرمییە و ، منیش ھیدی
ھەست دەکەم خەریکە نووتەکییەکانی گیانم
رۆشن دەبنەوہ و زمان دەگرم .

رێکەوتیکی سەیرە ئازیزم ، کە لەسەر زەویش
بووم لە قوتابخانە یەک دەمخویند ناوی " ھەتاو " بوو
بەلام جیاواری ئیوان ئەم دوو ھەتاوہ ئاسمان و
رێسمانە . ھەتاو تەنھا ناوی فییرگەکە بوو لەوی ،
دەنا ھەستم نەدەکرد تیشکم بەرەکەوی . ھەتاو
ھەسارە یە تەنھا ناوی ئەو ئینیسوتووی نییەکە
تیایدا دەخوینم ، بەلکە بناغەکە ی بە خشتی عەشق
بنیات نراوہ و ناوہرۆکی پلانی خویندەن و رێساکانی
بەزمانی رووناکي نووسراوہ و لەسەر بنچینە و
رێساو ریزمانی ئەقین دارێژراوہ ، کە ئەفسووس لە
زەوی فییری نەبووم .

ھەتاوہکە ی ئەوی تەنھا کلێشە بوو ،
کلێشە یەکی بیگیان ، بی بناغە و بی بنچینە بوو ،
کەچی بلندتر دەکرایەوہ ، ھەرۆستایەکی نەزان
چینیکی تری لەسەر ئەو بالەخانە یە رۆدەنا ،
بالەخانە ی دردۆنگی . رۆژی لە رۆژان نەمبینی
کتیپکی زمان یان ریزمانی عەشق لەسەر رەفە ی
کتیپخانە ی ئەو قوتابخانە یەدا ھەبی ، تا بیخووزم و

وايه فۆرمى توپئاسای زهوی خهوشیکی گهورهیه و زهمیننه بو خلیسکان خوش دهکات. ئەوان به بهرهنجامکی گرنهگه یشتوون و پێیان وایه ئەگه زهوی توپئاسا خر نه بووایه ئەو هه موو فتهبولین و بالهیهی پی نه دهکرا. ئەوان له ئەزموونکاریهکی بهردهوامدان وهه موو فۆرمه ئەندازهیه کانیان تاقیکردوتهوه بوگۆرینی نهخشهکه، چوارگۆشه، لاکیشه، قۆز، لولهیی، لهولهیی، بهلام لهسهر هیچ کام له مانه کۆک نین و، ئیستا لهسهر پێشنیاری سیوه و به یارمهتی بیروکه کانی ئەو، خهریکن بیر له سیگۆشه دهکهنهوه. وینای که زهوی سیگۆشه بیت!

رهنگه پرسی بو سیگۆشه؟ منیش به تهواوی نازانم بهلام دهکی ههندی لهو سۆنگانه دهکمه ناوهزی سیوهی بو فۆرمیکی سیگۆشه یی وروژاندوه، ئەهی بو چوارگۆشه نه بیت لاکیشه؟ به تهواوی نازانم بو، ئەوه کاری پسپۆریتی "سیوه" یه و، رهنگه ئەگه ریکهوت و جاریک هه رسیکمان یه کمان گرتوه و له سهرخوانیک کۆبووینهوه، خوئی بو مان باس بکات. یاره هه میشه ییه کهم، وهک هه ردهم پیم خوشه هه مو شتیکی بو باس بکه، بهلام وا نییه تو کاتت هه بیت ته نانهت بو بیرکردنهوه له خوئی، نه خواز له بو خویندنهوهی نامهیهکی وا چروپر و هیما ئامیز، که هه ر دیه ی چرکراوهی چیرۆکیکه و ژبانی لیه هه لده قولیت.

تکایه ئەم قسه یه وهک گلهیی لی وهرمه گره، چونکه مهحاله دلم بیت گلهییت لیکهه. تیگه یشتنم ههیه بو ئەو دۆخه دۆزهخییهی که توئی تیدای. ئاخهر له زهویت و زهویش جهنجالتر له دۆزهخ. زهوی هه تا کهش و ئاو و بایه کهشی دۆخیکی نائاسایی ههیه، یان زۆر گهرمه یان زۆر سارد، یان ئەسفهلسافلینه، یان زه مه ریر. زهوی زۆر شلوقه و تادی شلوقت ده بیت، تا دی له باله خانه بی بنچینه و بی بناغه کانه وه هه ر ژن و پیاو و بهی ئەقین، ته نهها وهک ئەرکی سه رشان جووت ده بن و له جووتبوونی بیتام و چیژ زاروک چی ده بن. زاروکی کۆیله و بهسته زمان، له دایک و باوکی کۆیله تر و بهسته زمانتر. ژماره ی دانیشتوان وهک بۆمبای ئەتۆم ده ته قیته وه. هاکا بوو به شهش ملیارد و ههوت ملیارد و ههشت و، ئیدی جیگه ی کهس نایته وه. کۆمپانیای مروق چیکردن هه ر بهردهوامه، ئۆرگانی سیکسی ژن و پیاو بوونه ته ماشینه کانی ئەو کۆمپانیایه و

ئوسا سه ر له نوئی دهست پی بکه مه وه.

نازانم ده توانم ئەم نامهیه ته واو بکه م یان نا، ته مه ن مه ودا ده دا یان نا، نازانم ده توانم بوئی بنیرم یان نا، ئەگه ر بینیرم ده گاته ده ستت یان نا، ئەگه ر بگاته ده ستت کاتت هه یه بو خویندنه وه ی یان نا، ئەگه ر خویندنه وه کاتت هه یه بو وه لامدانه وه ی یان نا، ئەگه ر وه لامت دایه وه ده گاته ده ستی من یانا نا، نازانم به لام من ده نیووسم و، مه خابن که ده بی ئە دره سی هه ساره ی زهوی له سه ر بنووسم و له ویش گه رته تی و نه بوونی نا که م. ئە دره سی هه ساره ی سووری زهوی لیده ده م، چونکه توله وئی، له دۆزه خیرین پنتی ئەو هه ساره یه دا نیشته جیی. ئیستاش ته نهها تو به هه ساره ی زهوییه وه م ده به ستیته وه وام لیده کات بیی دۆزه خ بکه م، ده نا بو هه تا هه تابه ئۆرانوسم ده کرد به مال و، له نیوان ئۆرانوس و قینوسدا ها توچییه کی هه میشه ییم ده کرد.

"سیوه" نیشته جیی هه ساره ی قینوسه، هه موو رۆژی له ویه به ته له فۆن په یامم بو ده نیرسیت له په یامه کانیدا باست ده کات و ئەویش وهک من بیرت ده کات له په یامیکیدا بوئی نووسی بووم "سو یاس بو نیگا نیانه کانی لاس، که ئەوه ونده به سه لیه و سۆزه وه رژا وه ته ناو نیگا نه رم و گهرمه کانی تووه و من دروست بووم."

"سیوه" ئیستا له گه ره ترین زانکوی هه ساره ی قینوس، به شی ئەندازه ساری گه ردوون خویندکاره، گه شتی زانستی کردوه بو سه ر هه ساره کانی تر بو بو سه ر مانگ، زهوی نه بیت که هیشتا بیریان لی نه کردوته وه، ئەویش له بهر سیوه. ئەوان ده زانن سیوه له بنه رتدا خه لکی هه ساره ی زهوییه و به کۆریه یی به په رجوویه ک له وئی ده رباز بووه و به تیزه وه تیر و هه ولی بیوچانی دایک و باوکی رۆحی گه یشتوته سه ر سنووری هه ساره ی قینوس. ئەوان له بهر سیوه دلایان نایه گه شتیکی زانستی بو هه ساره ی زهوی بکه ن، تا چاره سه ریکی ئەو نه خشه یه ی نه که ن له گه شتیکی وا نا که نه وه. سیوه و پرۆفیسۆر ده کانی و شاگرده کانی هاویری خه ریکی دا هی نانیکی نوین. چیکردنی نه خشه یه کی نوین بوگۆرینی شیوه ی هه ساره ی زهوی، ئەوان پێیان وایه شیوه که ی ئیستای زهوی هه له یه کی گه وری تیدایه و پێویسته بگۆردریت. ئەوان پێیان

سووری به رهو باکوور و باشوور نه کهن، گهرمیان و کوښستان نه کهن. ئەوان دتارین، ئاسمان به جیده هیلن، په نا بۆ بنجک و دارو دوهون دهبه ن.

چهند گوناوه بال ئازاد نه بی، چ سامناکه بال بچه پیټ و ناچار بیټ نیشته جی تاراوگه ی دارستانه کانی زهوی بیټ و خهون به هه ورو به نیشتمانی ئاسمانه وه ببینیت دانیشتون دته قیته وه و بهر دوهام دته قیته وه، له حه ژمه تی ئه وه شدا مرو له خو ی و یه کتری وهرز و تووره دهبیت و، ئەمجاره خو ی دته قیته وه و باله خانه کان دته قیته وه.

بیستومه ئەمجاره بیر له وه کراوه توه باله خانه ی بلندی هه زار نهومی له بنی دهریاکاندا دروست بکریټ. مه خابن ئەمجاره تهنگ به ماسی و گیانداره کانی ناو دهریا هه لده چن و ریگه ی هاتوچو و پیاسه رومانسیه کانی ئەوان به و به ریه سته دیوارانه ده گیریټ و ئەوانیش پاش عه یامی چه پین و خه خواردن، پاش پر بوونی کاسه ی حه سره ت و لیوه نلیو بوونی په رداخی ئازار و مهینه تی، بی هیوا دهبن له هه موو شتی، مانایه ک له بووندا نادورنه وه، ناچار دهبن بیر له هه لگیرساندن شورش بکه نه وه دژ به دانیشتوانی باله خانه کانی ناو دهریاو زهریاکان. نه هه نکه کان له ئیستاته وه له ته کبیری ئه وه دان چون سه روگویلاکی ئەو باله خانانه به پیننه خواره وه و بیانکه ن به په ند. هه ر له ئیستاوه له ناو دهریا دا خه ریکی راهینانی ئەو ماسیانه ن که وه ک ژماره رۆر و وه ک جوړ گرنگ و ساویله کن، مه شقیان پی ده کهن و ته یاریان ده کهن که خو یان به ته یاره و خو یان به ناوقه دی باله خانه کانی ناو دهریا دا بکیشن و وردوخاشیان کهن. سه رانی مرو ق و سه رانی ماسی دهبن به دوژمنی باوک کوشته ی یه کتر و ئیدی زهنگی سامناکی شه ر لی دده دن و هه موو شوینی ده بیه مه یدان. مرو قه ساویله کن و ماسیه ساویله کن تیا ده چن، وه ک گه لای دار له وه رزی خه زاندا، هه لده وه رین و زریان ده یانبات. ئەفسووس ئیدی له سه ر زهوی به ئاسمانه که ی و دهریاکانیشیه وه له بهر کو بوونه وه کان بۆ پلانی په لاماره کان و، له بهر مه شقکردن بۆ ته قانده وه و ته قینه وه کان، کهس کاتی نییه بۆ خو ی، بۆ یه کتری و بۆ مه شقکردن له سه ر عه شق. عه شقی چیی؟ ئەقین دهبیته مه حال، چ سامناکه که دهره فته نه بیټ بۆ ته ماشا کردنی ئاوینه.

به ره مه کانیان زاو که، زاو کی نیوه مردووی نیوه زیندوو. به تاییه ت له و که رتانه ی زه میندا که ئەقین یاساغه و ماچ ددری له خاچ. ئەو زاو کهانه ی که له جووتبوونی بی ماچ و بی ئەقین دروست دهبن زهوی پر ده کهن. دانیشتون دته قیته وه، زانا نه زانه کانی خو رئاوای زهوی بیر له وه ده که نه وه چون کیشه ی زوری دانیشتوانی زهوی چاره سه ر بکه ن، هه موو جوړیکی چه ک داده هینن بۆ بنپر کردنی ئەو دیارده یه، دیارده ی مرو ق زوری، کورترین ری دهورنه وه بۆ چاره سه ری کیشه که، بیر له قه لاجو کردنی ده که نه وه، تاکوته راکوژیی داد نادات، ده بی له ره گه وه، له ریشه وه چاره سه ر بکریټ، جینه کان بنپر بکریټ، بیرو که ی ژهه راوی کردنی هه ناسه، ژهه راوی کردنی ئاو، ژهه راوی کردنی با ده بیټ به تیوری، تیوری پراکتیزه ده کریټ، خو ده بیټ تاقیگه یه ک هه بیټ، خو ده بیټ به شیکی مرو ق له و تاقیگه یه دا بکریټ به که ره سته ی ئازمایشت، ئەی چون بزانی ئەم چه کانه و ئەم ژهه ره دهرمانانه بره ویان هه یه و چاره سه ری کیشه که ده کهن؟ نه ژادی له جینه وه بنپر ده کهن؟ کی بکریټه ئەو که ره سته یه، کام چینی مرو ق، کام تویر کام گه لی بی خاوه ن و بی سه ر کرده، کام شار بکریټه ئازمایشتگه؟ نه خشه ی جیهان ده هینن و میژووی یه ک به یه کی گه لان تاوتوی ده کهن، بۆ مرو ق گه لی ده گه رین بی خاوه ن بن، بۆ ولاتی نه ولات نه بیټ، له ناو ئەو ولاته شدا بۆ شار ی ده گه رین دووره ده ست بیټ و زوومی کامیرا کانی مانگه ده ستر ده کانیس پهی پی نه بات پییان سهیره، کتبیبه کانی میژوو باسی گه لیک و ولاتیک ده کهن، ده گه رینه وه سه ر جوگرافیا و ئەتله س هه لده دهنه وه، که ده چنه سه ر نه خشه خه ره که ی زهوی و ده گه رین و ده گه رین، نایدورنه وه. خو یه تی، دوزیانه وه، باشترین شوینه بکریټ به ئازمایشتگه، باشترین مرو ق گه لن بکریټ به که ره سته ی ئازمایشت. کهس پی نازانی و له که سه وه دیار نین، کهس له سه ریان نایه ته ده نگه ئاخر پیویسته هه موو شتی به نه پینی بی، هه موو شتیک.

کو مپانیای فره ره گه زی بیناسازیس بیر له داهینانی تر ده کاته وه بۆ چاره سه ر کردنی قهیرانی نیشته جی کردنی دانیشتوانی زهوی. ناچارن باله خانه ی بلندی هه زار نهومی دروست بکه ن. به لام باله خانه کان ری له هاتوچوی بالنده کان ده گرن و بالنده کانیس ناچار وه ک جاران کوچی

رولی پارتي ديمقراطي كوردستان له پاراستني مافي نه ته وهی كورد له كه ركوك

كوری / نهجات حهسه ن

رهوشی په روهرده

برياردرا كه سی و پینج قوتابخانهی تری بكریته وه پینج قوتابخانهی بوئه و شوینه یه و سی قوتابخانه ش بو ناوچه كانی دهوروبه ری شاری كه ركوك له دیهاته كان.

هه روه ها نه جات حهسه ن باسی له ئاسته نگی ئه و قوتابخانه کرد که له و کاته دا هه بوون و گوتی: جگه له وهی ئه و به رپوه به ره ئاسته نگی بو له به رده م کردنه وهی ئه و قوتابخانه و حکومتی به غداش له گه شهی په روه رده ی کوردی حکومتی هه ری می کوردستان بریاریدا راسته وخو بیته مهیدان وهاریکاریه کی گه وره ی ئه و قهتابخانه نانه ی کردو ئه مسالیش به هه مان شیوه به هه زاره ها کتیپی پیشکesh به قوتابیانی ئه و شاره به زمانی کوردی کرد، ئه گه رچی هه ندیك جیاوازی له هه ر دوو ئیداره که دا هه بوو، به لام زوربه له خو بووردووییه وه توانیان ئه و کیشانه چاره سه ریکه ن، هه روه ها گوتی: که ئاسته نگی تر له و قوتابخانه بی ئیمکانیه تیبه، هه روه ها گوتیشی: که ئیستا له رووی دامه زاننده وه به هه ر دوو ئیداره که نزیکه ی ۳۳۰۰ ماموستای کورد له که ركوك دا دامه زاون که ئه مه جیگای خو شحالییه.

سهره تا نه جات حهسه ن له كوره كه يدا باسی رهوشی په روه رده یی له شاری كه ركوك دا کردو گوتی: له سه رده می رژیمی به عسدا به رپوه به رایه تیبه كان بو عه ره به شوقینییه كان بوون، به لام دواي ئازاد کرنی كه ركوك گورانکاریه کی زور له ته واوی لایه نه كانی په روه رده روویدا هه ر بو نمونه له سه رده می رژیمی به عسدا یه ك قوتابخانه ی کوردی له و شاره دا نه بووه، ئیستا به خو شحالییه وه ده توانم بلیم ۱۶۸ قوتابخانه هه یه و بریاری دامه زانندی قوتابخانه ی تریش دراوه، ئه گه ر کیشه ی میلاکاتمان بو دروست نه که ن، سه ره رای ئه وه ی به رپوه به ری په روه رده به رده وام له هه ولی ریگریدایه بو پیشکesh و تنی بواری په روه رده ی کوردی، به لام به خو رگری ماموستایان و هاوکاری هه ر دوو حکومته که گورانکاریه کی ریشه یی روویداوه، به تایبه تی ئیداره ی هه ولیر که سه ره رای ئه و کیشه و گیروگرفتانه ی که سالی پار له بواری خویندندا هه بوو توانی نسبه تیکی ده رچوونی زورباش که ۸۳٪ بوو به ده ست به یئریت.

ریکخراوی په ره پیدانی كه ركوك

به مه به سستی خزمه تکردنی ئاواره كانی كه ركوك و یه ك هه لویستی حزبه كان له شاری كه ركوك دا نه جات حهسه ن باسی له دامه زانندی ریکخراوی په ره پیدانی كه ركوك کردو گوتی: که ئه و ریکخراوه

ده رباره ی به گرنگیدان به بواری په روه رده یی بو ئاواره كان دواي گه رانه وه یان به ریزی گوتی: دواي قوناعی گه رانه وه ی ئاواره كان ژماره یه کی زور له قوتابیانی ئیمه له ناوچه ی فه یله ق و ناوچه ی په نجا عه لی که دووشوینی باوه رپیكراون له وی نیشه جین، له ناوجه گه ی شاری كه ركوك دا

ئامازځی به بوونی پانزه یانیه وه رزنی داو گوتیشی: که ئه و یانانه توانیویانه پردیکی باشی له یه کتر گه یشتن چ له ناو شاری که رکوک و چ له ده و روبه ریدا دروست بکن له گهل عه رهب و تورکمان و مه سیحیه کانداه به شداری گه وره له پیشبرکیکانی ناو هه ریم و سه رتاسه ری عیراقیشدا بکن.

دامه زراوه ئه منیه کانی ناو شاری

که رکوک

کورگپر له درژیه کورپه که یدا باسی له دامه زراوه کانی پوولیس و ئاسایش کردو گوتی: هه ر پارتیک ده زگایه کی ئاسایشی هه په که کاروباره کانی هه لده سورینیت و ده توانم بلیم، که له هیزی پاسه وانانی نیشتمانی، کورد بالا دهسته و سه رکرده ی هیزی پاسه وانانی نیشتمانی کورده، به شیکی زوریش له فه و ج و سربیه کان به دهست کورده وه یه، له لایه کی تر به نسبه ت به رپوه به رایه تیه کانی پوولیس هه شانزه به رپوه به رایه تی پوولیش هه یه له ناوه ندی پوولیس هه که شه شیان به دهست کورده وه یه و مه رکه زی تر به دهست عه رهب و تورکمانه وه یه شوینه گرنکه کانیش له قه زاو ناحیه کان به دهست کورده وه یه.

زانکوی که رکوک

به رپرسی لقی سی پارتی له باره ی بارودوخی زانکوی که رکوک باسی له وه کرد زانکوی که رکوک به دهست لایه نیکه وه بوو به شیوه یه کی ناریک به رپوه ده برا، ئیمه سوپاسی حکومه تی هه ریم ده که ین که هه ولو ته قه لایاندا بو گورینی سه روکی زانکو، ئیستاش زوربه ی راگره کانی کولیزه کان کوردن، هه روه ها نه جات ئامازځی به وه دا که وه زعی زانکو سه باره ت به قوتاییانی کورد مه ترسی هه یه له رووی ریزه ی قوتاییانه وه، هه ر له و لایه نه وه کورگپر ئامازځی به چه ند ریزه یه کدا که ریزه ی کورد

له ئه نجامی ئه وه هاته کایه وه که هه ریه کی له حربه کان و به تابه تی هه روو حربه سه ره کییه که هه ولدرا که به پیی ئه و بارودوخی که له شاری که رکوکدا هه یه روو داوه کان له وپوه چاره سه ر بکریت و ململانی نیوان حربه کان که له به رزه وه ندی میلله تدا نییه نه هیلریت بویه له کوبونه وه یه کدا به ئاماده بوونی کاک تیچیرقان بارزانی بریاریدا به پیکه یانی لیژنه یه ک یان ریکخراویک به ناوی NGO ریکخراوی په ره پیدانی که رکوک که ئامانجیشی خزمه تکردنی ئاواره کانی که رکوک وه که رانه وه و نیشته جیبون و کیشی کومه لایه تی و ئاوه دانکردنه وه ی ریکاو یانه کان و دروستکردی پردو ئاوه دانکردنه وه ی دیهاته کان هه ر لایه نیکیش له وانیه ی به شدان په نجا ملیون دیناریان پیشکesh به ریکخراوه که کردوه وه ئیستاش ریکخراوه که به رده وامه له کوبونه وه کانی خوئی ئه و پروژانه ی که دینه به رده ستیان دراسه ده کرین و بریاریشی له سه ر ده دریت و من پرواشم به وه یه ئه و ئه رکه قورسانه ی ئه م ریکخراوه له ئاینده دا جیبه جی ده کات حکومه تی هه ریم هانده دات بو یارمه تیدانی زیاتری ئه م ریکخراوه و من لییره شه وه داو ده که م که هه موو ئه و که سانه ی ئیمکانیه تی باشیان هه یه له ده ره وه ی ولات هاوکاریمان بکن و دهستی یارمه تی بو ئه م ریکخراوه درژ بکن له هه ر لایه نیکه وه بیته.

باری ئیداری شاره که

ده رباره ی ئه و به رپوه به رایه تیانه ی له ناو شاری که رکوکدان و روئی کورد له باری ئیدارییه وه نه جات حه سه ن گوتی: له کوی ۵۸ به رپوه به رایه تی ۲۶ به رپوه به رایه تی به دهست کورده وه یه و ۹ به رپوه به رایه تیش به دهست عه رهب و حه وتیش به دهست تورکمانه وه یه له ناو ئه وانده تا ئیستا چاره نووسی ۱۶ به رپوه به رایه تی نادیاره به خو شحالیشه وه که پاریزگی که رکوکیش کورده و ئه ویش کارئاسانی بو کورد زیاتر ده کات.

وه رزش له که رکوک

ده رباره ی بارودوخی وه رزنی ئه و شاره کورگپر

له زانکۆی که رکوکدا ۱۸۰۲ قوتابییه و عه رهب ۴۵۸۳ قوتابی و تورکمان ۳۷۰۰ قوتابی و مه سیحی ریژه یان ۲۲۳ یه، هه روه ها ئاماژه شی به کردنه وهی کۆلیژی هونه ره جوانه کان له شاری که رکوکدا و گوتی: که ئیستا ئه و کۆلیژه به رده وامه له کاره کانی خۆی.

یه کده نگی کورد

دهرباره یی یه کده نگی کوردیش ئاماژه یی به رۆلی سه رۆک بارزانی دا که له ناو که رکوکدا حزبا یه تی نه کریت و به ره و حاله تی ک برۆین که زیاتر به رژه وهندی گه وره ی میلله ته که مانی تیادا ره چاوبکریت و کوردایه تی بکه ین، هه روه ها گوتی: له گۆرپانی شاری که رکوکییبه کاندای له ناو که رکوکییبه کانی شیدا ئه م ئاراسته کردنه ره نگدانه وه یه کی باشی هه بوو و ده توانم بلیم، جگه له وه ی لای ئیمه کاردانه وه یه کی ئیجابی هه بوو له دلوه روونی لایه نه کانی تریشدا وابوو ئیمه رۆژانه په یوه ندی له گه ل خه لکی شاری که رکوکدا ده که ین، له ریگای ئه و کۆرۆ کۆبوونه وان وه ده رانین که چه ند خه لک به ئاشکرا پشتیوانی خۆی بو ئه و سیاسه ته و حیکمه ته کانی سه رۆک بارزانی دهرده بریت.

مه کته بی رۆشنبیری

له لایه کی دیکه وه نه جات حه سه ن باسی له لایه نی رۆشنبیری کردو گوتی: که ئه وان له ماوه ی رابردوودا به شدار ی چل چالاکیان کردو وه و ئه و کۆرۆ کۆبوونه وه رۆشنبیریانه له ناو ئه و شارهدا ئه نجامدراوه ۱۸۴ کۆرۆ کۆبوونه وه بوون و له هه موو

ئه وان هه شدا به شداریمان کردو وه هه موو ئه و چالاکیانه ی ئیمه ش ئاسته نگی گه وره ی هاتوته پیش. ئیستا له شاری که رکوکدا قونسولی به ریتانی به ئاشکرا دژی کورد ده وه ستیت وه ک سالانی بیسته کان، هه روه ها زۆربه ی حزبه کانی تر له هه ولی نانه وه ی دووبه ره کیدا بوون له تیوان ئیمه و پارته کوردییبه کاندای به تایبه تی پارته ی یه کیتی، که ئه و بوو هه رجاره و تیرۆریان له لایه ک ده کرد تا شک و گومان لای ئیمه دروست بکه ن، ئیمه ئه م مه ترسییه مان ره وانده وه کاری زۆرمان بو کرد به تایبه تی دانانی ئه نجومه نی برایه تی و دیالۆگی کوردی که یه کێک بوو له وه ولانه که پیکهاتوه له هه موو نه ته وه کانی کوردو عه رهب و تورکمان و ئاشووری و خه لکی بی لایه نیش که ده ورکی باشی له ووشیار کردنه وه ی خه لک دا هه بوو.

شه ریکه ی نه وت و کورد

نه جات حه سه ن باسی له شه ریکه ی نه وت کرد که ریژه ی کورد تیادا که مه، به لام باسی له بوونی رۆلی کورد کرد له و شه ریکه یه دا و گوتی: که ئیمه چه ندین فه رمانبه رمان له م ماوه یه دا له و کارگه یه دا دامه زرانده وه به نیازی زیاترشین له دا هاتوودا حکومه تی به غدا به هه ولی کورده کانی له و حکومه ته دان هاوکاریمان بکه ن، شایانی باسه کۆرکه به گۆرینه وه ی راو بوو چوونی جیاوازو چه ندین پیشنیاره وه له لایه ن ئاماده بووانه وه بو پیشخستنی رۆلی کورد له و شارهدا کۆتایی هات.

* کوری به ریز به رپرسی لقی که رکوک ی پارته ی ماموستا نه جات حه سه ن له بنکه ی کاوه ی رۆشنبیری ۲۰۰۴ \ ۱۲ \ ۷

به نامه‌ی هه‌لبژاردنی لیستی نیشتمانی دیموکراتی کوردستان

کوردستان له فره‌بی سیاسی و ئایینی و مه‌زه‌ه‌بی (به موسلمان و مه‌سیحی و شیعه و سوننه و ئیزدی و کاکه‌یی و شه‌به‌ک و ئه‌رمه‌نی ...) یه‌وه.

7- دابینکردن و به‌یاسایی کردنی ته‌واوی مافه نه‌ته‌وه‌یی و سیاسی و ئیداری و کلتوویرییه‌کانی تورکمان و (ئاشووری که‌لدانی سریان) کلدو ئاشوورو، عه‌ره‌به ره‌سه‌نه‌کان له چوارچێوه‌ی هه‌ریمی کوردستان.

8- سرپینه‌وه‌ی شوینه‌واری سیاسه‌ته‌کانی ته‌عریب و پاکتاوی ره‌گه‌زی و نه‌هیشته‌نی ئاسه‌واری و ئیرانکردنی کوردستان و قه‌ره‌بوو کردنه‌وه‌ی هه‌موو قوربانیمان و زیان لیکه‌وتوانی شالاه‌کانی ئه‌نفال و جینۆسایدو کیمیاباران و پرۆسه‌کانی راگواستن و ئاواره‌کردن.

9- به‌ریه‌ره‌کانیکردنی هه‌موو شیوه‌کانی توندو تیژی و تیروور و سه‌ره‌رپۆیی له‌ناو کۆمه‌لگای کوردستان و هه‌ولدان بو‌نه‌هیشته‌نی هوکار و سه‌رچاوه‌کانی.

10- چه‌سپاندنی ده‌سه‌لاتی یاساو ریزگرتن له مافه‌کانی مرۆف و فراوان کردنی ئازادییه دیموکراتی و تاکه‌که‌سییه‌کان و پته‌وکردن و په‌ره‌پێدانی بنه‌ماکانی کۆمه‌لگای مه‌ده‌نی و فراوان کردنی بنکه‌ی به‌شداری سیاسی له کوردستان.

11- په‌ره‌پێدان و گه‌شه‌پێدانی زیاتری ئازادی له‌بواری راده‌ربهرین و چاپه‌مه‌نی و بلاوکردنه‌وه‌ی روژنامه‌گه‌ری.

12- په‌ره‌پێدان و پێشخستنی باری رووناکییری و هونه‌ری و هاندان و پێشتیوانیکردن له‌ داھێنانی زانستی و هونه‌ری و ئه‌ده‌بی و روژننیری و .. تاد.

13- یه‌ك خست و ریکخستنه‌وه‌ی هێزی پێشمه‌رگه‌ی کوردستان وه‌کو هێزێکی نيزامی هاوچه‌رخ و دابین کردنی پێوستییه‌کانی.

14- بایه‌خ دان به‌ پێشمه‌رگه‌ دیرینه‌کان و

دوا‌به‌دوای رووخانی رژیمی دیکتاتۆری به‌عس و هاتنه‌ پێشه‌وه‌ی قو‌ن‌اغی بنیاتنانه‌وه‌ی ده‌وله‌تی عێراق، گه‌لی کوردستان به‌ ئێرا‌ده‌یه‌کی یه‌گرتوو‌ی هاوبه‌ش له‌ پێناو دابینکردنی مافه‌ سه‌روشتی و ره‌واکانی که‌ به‌دریژی میژوو‌ی خو‌ی و عێراق خه‌باتی بو‌کردوو، ئه‌مرۆ خو‌ی بو‌هه‌لبژاردنه‌کانی قو‌ن‌اغی دووه‌می په‌رله‌مانی کوردستان سازو‌ئاماده ده‌کات. بو‌ئه‌وه مه‌به‌سته‌ش زۆرینه‌ی هێزه‌ سه‌ره‌کی و لایه‌ن و پیکهاته‌ سیاسییه نه‌ته‌وه‌یی و ئاینییه‌کانی کوردستان به‌ لیستێک له‌ ژیر ناوی (لیستی نیشتمانی دیموکراتی کوردستان) به‌شداری له‌وه‌ له‌لبژاردنه‌ ده‌که‌ن و، به‌هه‌موو توانایانه‌وه‌ تێده‌کو‌شن بو‌به‌دییه‌نانی ئه‌م ئامانجانه‌ی خواره‌وه:

1- چه‌سپاندنی سیسته‌می فیدرالی له‌ ده‌ستووری هه‌میشه‌ی عێراقدا له‌سه‌ر بنه‌مای یه‌کیتی ئاره‌زمه‌ندانه‌ وه‌ک به‌رجه‌سته‌ بوونیکی مافی بریاردانی چاره‌ی خو‌ن‌وسین له‌م قو‌ن‌اغدا.

2- یه‌ك خستنه‌وه‌ی هه‌ر دوو ئیداره‌ی حکومه‌تی هه‌ریم و پاراستنی ده‌سکه‌وته‌کانی گه‌لی کوردستان.

3- گه‌راندنه‌وه‌ی که‌رکوک و خانه‌قین و زمارو شه‌نگال و مه‌خموور و هه‌موو شارو شاروچکه ته‌عریبکراوه‌کان که له‌ دوای رووخانی رژیمی دیکتاتۆری به‌غدا رزگاریان بووه‌ بو‌باوه‌شی هه‌ریمی کوردستانی عێراق.

4- دیاریکردن و چه‌سپاندنی سنووری جوگرافی هه‌ریمی کوردستان به‌پشت به‌ستن به‌ راستییه میژوو‌یی و سیاسی و جوگرافییه‌کان.

5- جیاکردنه‌وه‌ی ده‌سه‌لاته‌کان و سه‌روه‌ری یاسا و ئالوگۆرکردنی ئاشتیانه‌ی ده‌سه‌لات و سه‌ره‌خو‌یی دادوه‌ری.

6- ریزگرتنی تایبه‌ته‌ندییه‌کانی کۆمه‌لگای

بوارهکانى کۆمه‌لایه‌تى و تهن‌دروستى و په‌روه‌رده و فێرکردن و بنېرکردنى هه‌موو شى‌وازه‌کانى توندو تىژى ده‌ره‌ه‌ق به‌من‌دالان و ده‌ستبه‌رکردنى چاودى‌رى پى‌ويست.

٢٥- بايه‌خدا ن به‌نه‌وه‌ى نوێ و لاوانى كوردستان له‌بوارى په‌روه‌رده و فێرپوون و تهن‌دروستى و كۆمه‌لایه‌تییه‌وه به‌سوود و ده‌رگرتن له‌ داھینانى تازهى زانستى له‌بوارى سیستهمى كۆمپيوته‌رو ئینتەرنیت و په‌یوه‌ندییه‌كان.

٢٦- په‌ره‌پێدانی چالاكى و ده‌رژى و بزافى دێده‌وانى و پش‌تیوانى كردنى كۆرپو یانه و ده‌رژشیه‌یه‌كان به‌دايین كردنى یاریگا و كه‌لوپه‌لی پى‌ويست.

٢٧- په‌ره‌پێدانی و كارا‌ت‌ر‌ك‌رد‌نى خزمه‌ت‌گوزارییه‌كانى شاره‌وانى و ریگه‌وبان و ئاوه‌رۆكان.

٢٨- په‌ره‌پێدانی و چاك‌کردنى خزمه‌ت‌گوزارییه تهن‌دروستیه‌یه‌كان به‌دايین‌کردنى نه‌خۆشخانه‌ى پسیپۆرى و بنكه‌ى تهن‌دروستى له‌ شارو شاروچكه‌و ديهاته‌كانى كوردستان و په‌ی‌په‌وه‌كردنى ریگا چاره‌ى تازهو هاوچه‌رخ له‌ دۆزینه‌وه‌و چاره‌سه‌ر‌ك‌رد‌نى نه‌خۆشیه‌یه‌كان.

٢٩- په‌ره‌پێدانی كه‌رتى گه‌شتوگوزارو بنیاتنه‌وه‌ى له‌سه‌ر بنه‌مايه‌كى هاوچه‌رخ و هاندانى كه‌رتى تايه‌ت له‌ ناوخۆ و ده‌روه‌و بۆ وه‌به‌ره‌ینان له‌م بواره‌دا.

٣٠- پاراستنى ژینگه‌ى كوردستان و هه‌ولدان بۆ بووژاندنه‌وه‌و هه‌مووار‌ك‌رد‌نى یاسای تايه‌ت به‌ پارێزگارى و پاراستنى ژینگه‌و سروشت.

لیستی نیشیمانی دیموکراتى كوردستان

- پارتي ديموکراتى كوردستان
- حیزبى شیوعى كوردستان
- حیزب و كه‌سایه‌تیه‌یه‌ سیاسیه‌كانى تورکمان حیزبى سوسیالیستى دیموکراتى كوردستان
- یه‌كێتى نه‌ته‌وه‌یى دیموکراتى كوردستان
- یه‌كێتى نیشتمانی كوردستان
- یه‌كگرتووی ئیسلامى كوردستان
- حیزب و لایه‌نه‌ سیاسیه‌یه‌كانى (كه‌لدانى - ئاشوورى - سریانى)
- بزوتنه‌وه‌ى جوتیاران و چه‌وساوانى كوردستان

چاك‌کردنى بارى ژيان و گوزه‌رانیان.

١٥- باشت‌ر‌ك‌رد‌نى زانستیه‌یه‌یه‌ له‌ وه‌به‌ره‌ینانى سامانه‌كانى كوردستان و دامه‌زراندنى پرۆژه‌ى سترا‌ت‌ی‌ژى هه‌روه‌ها دابه‌ش‌ك‌ردنى عادیلانه‌ى داها‌ت و پرۆژه‌كان له‌ كوردستان به‌جۆرێك كه‌ شوین‌ه‌وارى نه‌بوونى و نه‌دارى نه‌هێلى و ده‌رفه‌ت و بوارى كار‌ك‌ردن و وه‌به‌ره‌ینان بۆ هاوولاتیان به‌یه‌كسانی به‌ره‌خسێنى.

١٦- زیاد‌ك‌رد‌نى مووچه‌ى فه‌رمانبه‌ران و كارمه‌ندان و خانه‌نشینان به‌تايه‌ت ئه‌وانه‌ى كه‌ داها‌تیان سنوورداره‌ بۆ به‌ديه‌ینانى دا‌په‌روه‌رى كۆمه‌لایه‌تى.

١٧- بايه‌خدا ن به‌خیزان و كه‌سوکارى شه‌هیدان و كه‌م ئه‌ندام و ئه‌نفال و قوربانیه‌یانی چه‌كى كۆكۆزى و ئاواره‌كان و زیندانیه‌یانی سیاسى و قه‌ره‌بوو كرده‌وه‌ى هه‌موو ئه‌وانه‌ى كه‌ له‌ ئاكامى سیاسه‌تى ره‌گه‌ز په‌رستانه‌ى رژیمی پيشووی به‌عس زه‌ره‌رمه‌ندبوون.

١٨- پيش‌خست و گه‌شه‌و په‌ره‌پێدانی كۆمه‌لگای كوردستان له‌هه‌موو بوارو ئاسته‌كاندا، به‌تايه‌ت له‌رووی بنیاتنه‌وه‌و و چاك‌ت‌ر‌ك‌ردنى ژیر خانى ئابوورى به‌شیه‌یه‌كه‌ كه‌ له‌گه‌ل هه‌ل و مه‌رجى ئه‌م‌رۆى جیهاندا بگنجی.

١٩- دانانى به‌رنامه‌یه‌كى خیراو بنچینه‌یى بۆ بنېر‌ك‌رد‌نى كیشه‌كانى ئاوو كاره‌باو سووته‌مه‌نى له‌ هه‌رێمى كوردستان و ته‌رخان كردنى بودجه‌ى پى‌ويست.

٢٠- دانانى به‌رنامه‌یه‌كى هه‌مه‌لایه‌نه‌ بۆ چاره‌سه‌ر‌ك‌رد‌نى قه‌یرانى نیشته‌جى بوون و ئاسانكارى پێكه‌وه‌نانه‌ى خیزان.

٢١- په‌ره‌پێدانی كه‌رتى كشتوكال و بايه‌خدا ن به‌گوندى لادى و ئوردوگاكان و به‌ر‌ك‌رد‌نه‌وه‌ى ئاستى ژيان و گوزه‌رانى خزمه‌ت‌گوزارى به‌جۆرێك تاجیوازی له‌نیوان لادى و شاره‌كاندا كه‌م بێته‌وه‌.

٢٢- ئه‌نجامدانی چاك‌سازى له‌بواره‌كانى په‌روه‌رده و فێر‌ك‌ردن به‌زانكۆكان و خویندنى بالاشه‌وه‌ به‌پێى هه‌ل و مه‌رجى هاوچه‌رخ و زانستیه‌یه‌.

٢٣- به‌ر‌ك‌رد‌نه‌وه‌ى ریه‌زى به‌شدارى كردنى ئافه‌رتان له‌ هه‌موو بواره‌كانى سیاسى و ئابوورى و كۆمه‌لایه‌تى و كلتوورى و ..تاد، هه‌روه‌ها هه‌ولدان بۆ كارا‌ت‌ر‌ك‌ردن و ئاسووده‌ت‌ر‌ك‌ردنى رۆلى دایكانه‌ى ژنانى كوردستان.

٢٤- چه‌سپاندنى مافه‌كانى من‌دال، له‌

چاوخشانیکى كورت به نیو (قوربانیاى ناموس په رستی)

نارین سوری

جوړی مردنه کەش دەستنیشان کراوه کە هەندیکیان (خویان سووتاندوو و بەشیک تیرور کراون). پاشان چەند بەشیک لەم کتیبە سەرنجدانیکی گشتی بو پیناسە و میژووی پیکهاتی ریکراوی سەریه خوئی ئافره تان و پرۆژە و پرۆگرامیان تەرخانکراوه، لەگەڵ بلاوکردنەوهی چەند بیاننامەیه کە لەلایەن ئەم ریکراوانە بەرزکراو تەوه بو داکوکی کردن لە مافی ئافرهت و یەکسانیان لەگەڵ پیاو. هەروەها لە ئیوانیشدا خستنه رووی و پێشکەش کردنی چەند پێشنیارو بو گۆرینی باری ئافرهت لە نیو کۆمەلگادا. بەشەکانی کۆتاییش بو دیمانە و گفتوگو و قسەکانی ئەو ئافرهت و کچانە ی کە رووبەر و بوونەوهی ئەو جوړە مامەلە ی توند و تیژیانە بوونە، تەرخان کراوه. لە کۆتاییدا بابەتە کە بە ووتە ی نووسەر و چەند سەرنجی تایبەتی خوئی کە لە بارە ی کیشە کە دواوه، خستوتە روو، هەروەها بە تیبینی خوئی دەربارە ی قسەکانی سکرتری یە کیتی ئافره تانی کوردستان بابەتە کە ی کۆتایی یی هیناوه.

زەبرۆزەنگو توندتیژی دیار دەیه کی کۆمە لایەتی باوه و لە کۆنە وه هەبووه، کۆمە لگا مرۆ قایە تییه کان لە سەرەتای دروست بوونی ژیا نی مرۆ قایە تی پهیره ویان کردوو و تا ئیستاش بە رده وامن، بگره له بچوو کترین شیوه وه ک سوکایه تی و گالته پیکردن تا دهگاته گه وره ترین تاوان وه ک کوشتن و سەری رین. چونکە بە پی دیدو بوچوونیان ئەم دیار دەیه چەمکی هیژ و دەسە لاترۆیی لە نیو کۆمە لگادا دهگە یینیت، ئەم دیار دەیه گه وره ترین و ترسناکترین کیشە دینیتە پێش، پێویستە چاره سەری بو بدۆزیتە وه و تا بتوانریت کەم بکریته وه، ئەم دیار دەیه ش بە شیوازی جیاوازو

کتیبی (قوربانیا نی ناموس په رستی) له ئاماده کردنی خاتوو ساکار ئەحمەد، له چاپکراوه کانی بنکە ی کاوه ی رۆشنییری کوردییه، ئەم کتیبە له ٤٤٥ لاپه ره پیکهاتوو وه به قه واره یه کی مامناوه ندی و، زنجیره (٩٥) له سالی ٢٠٠٤ له هه ولیر چاپ کراوه. په رتوکیکه هه موو جوړه زه برو زهنگو توند و تیژی دژ به ئافره تان که له کوردستان رووده ات دهخاته روو، و به روونی و راشکاوانه هه موو ئەو توندوتیژیانە ی و داب و نەریته کۆمە لایە تییه کۆنە دواکە وتوو کان که روو به رووی بوونە وه ی ئافره تان دەبیت له نیو کۆمە لگای کوردیدا دهخاته پێش چاو، ئەم کارەش هه ول و کۆششیک ی گه وری ویستوو و ماوه یه کی زۆری خایاندوو، به تایبە تی له رووی په یدا کردنی سەرچاوه کان ویرای رهوشی ئاسایشی کوردستان به گشتی و کەم دەسکە وتنی سەرچاوه ی پێویست به تایبە تی، وه ک بە لگه ی ئاسایش و چاویکە وتن و گفتوگو کردن لەگە ل ئەو ئافره تانە ی که تاوانیان به سه ردا هاتوو و وه رگرتنی ئیفا دی راست و ته و او و تۆمار کردنی روودا وه کان..تاد، که ئاماده کەرە که ئەم ئەرکە ی سه ر شانی هه لگرتوو و پێی هه لساوه، کاریکی گرتو بووه.

ئەم بابەتە بریتییه له پێشە کی ووتە ی نووسەر و بە شەکانی تریشی دابە شکراوه بو چەند بە شیک ی تایبەت که هەر بە شیکیان و تایبەت بووه به قوئاغیک ی دیاری کراو و جوړی تاوانه کەش دیار کراوه، واتە هەر بە شیک تایبەتە به ناوی ئەو ئافره تانە ی که کوژراون یان خوئیان کوشتوو جا به هەر هۆیه کە وه بیت، و هەر بە شیکیش له ماوه یه کی دیاری کراودا به زنجیره به پی ساله کان هاتوته خواره وه و ناوه کان تۆمار کراوه

بۆرزگار بوون له كۆت و بهند و نهريته كۆمه لايه تيه دواكه وتوووه كان كاريكي ئاساييه كه به ره و ئازادى و سه ربه خوڤى ههنگاو بنيت. په ره پيدانى ئافره تيش و پيشخستنى له و روانگه يه ي كه ئافره ت به شيكى سه ره كى كۆمه لگايه كاريكى گرنه گه. له كۆمه لگاي كورديشدا هه رچه نده ئافره تى كورد له ميژه پله و پايه ي به رزى هه بوو له نيو كۆمه لگادا به لام له كۆمه لگايه كى باوكسالاريدا ژيانى ده برده سه ر. واته دوو سانسورى به سه ره وه بووه، له لايه ك دابونه ريته كونه كۆمه لايه تيبه كه وه له لايه كى ديكه ده سه لاتي پياوسالارى.

خوسووتاندىن يان خوكوشتنى ئافره تانيش، هوكاره كه ي ده گه ريته وه بۆ ئه و توندوتيزيبه ي كه له به رامبه ريده ئه نجام ده دريت و ئافره تيش دوو چارى ده بيت، و به ناچارى رووبه روو بوونه وه ي ئه م كيشه يه ده بيت، كه له ئه نجامى هه موو جولانه وه وه هه لسوكه وت و رهفتار و مامه له يه كى توندى كه س و كاريانه وه، جا به هه ر جوړيكه وه ئه م كاره ئه نجام ده دريت، ئه گه ر به ليدان يا خود به ده ست يان به ئاميريكي تايبه ت يان سووتاندىن يا خنكاندىن يان ره جوكردىن به به رد يا خود به ندى كرنى ناو مال يان ده ركردن، كه ده بيته مايه ي بيژارى و بى هيواي ئافره ت له ژياندا. ئه م كارانه كار دانه وه يه كى سه لى ده كاته سه ره هه ست و ده روونى هه ر كه سيك بيت به تايبه تى ئافره ت، كه دوو چارى جوړه ها كردارى ناره وا و بى هيوا ده بن، هانى ئه و كه سانه ده دات بۆ ئه وه ي كاري بى ئامانج و نا دروست ئه نجام بدن. ئه م جوړه هه لسوكه وتانه ئازادى و سه ربه خوڤى مروڤ پيشيل ده كات و له مافى خوڤى بى به ش ده بيت، په پره كردنى ئه م جوړه كارانه له رووى ياساييه وه دژ به مافى مروڤ دژميردريت، وه كو چوڻ له جار نامه ي مافى مروڤ جيهانى هاتوو به پى ماده ي پينجه مى كه ده لى ت: ((ناييت هيج كه سيك له ژير زبروزه نگو ته عزيب و مامه له ي خراب و سزادانى توند يان نا مروڤقانه بيت يان ئيهانه ي كه رامه تى بكرى ت)).

بيجگه له وه ش ئه و ئافره تانه ي كه ئه و جوړه مامه له يان له گه ل ده كريت، مافى دركاندىن مه ينه ته كانى خوڤيان نيه، كه ئافره ت ناچار ده بيت ئه و جوړه مامه له توند و تيزيانه بشاريته وه له

جوړاوجوړ مروڤ له نيو كۆمه لگاكندا به كاري هيناوه، كه به پى پيشكه وتن و په ره سه ندنى فيكرى و روشنيري كه سانى ناو كۆمه لگا ده گوريت. كتيبي (قوربانى ناموس په رستى)، يه كيكه له و به لگانه كه تراژيدى ئافره تان له كوردستان له نيوان سالانى (1991-2002) نيشان ده ده ات، هه ره وه ها كۆمه له به يانى جوړاوجوړ تيدا هاتوو، هاوشانى ئه مه ش ليستى كى گه وه رى تيايدا هاتوو له سه ر سووتاندىن و تيرور كردن و كوشتنى ئافره تان. ئه و ناوانه كه كوكر او ته وه و بلا بوته وه به شيكى زورى ئامارى ئه و ئافره تانه ي كه له شارى هه وليرو ده وروبه ي خوڤيان سووتانوو، به ده ست هينان و ده ستكه وتنى ئه و ناوانه ش ئه ركيكى گه وه رى ويستوو، له ريگه ي نه خوڤخانه و پوليس و ده رگاكانى ترى ده سه لاتداران، چونكه زور زه حمه ته ريگه پى دان بۆ ئه و ناوانه بچيته ده ره وه.

ئه م كتيبه جوړه كانى توند و تيزى به ديار ده خات، كه به شى زورى ئه م رووداوانه له شارى هه وليرو ده وروبه رى رووى داوه، ئه مه ش به پى ديدو بوچوونى نو سه ر له ئاكامى ده سه لاتي حيزى و مانه وه ي ياسا و ريساكان و دابونه ريته كونه به عسيبه كانه وه كه پشتبه ستوو به شه ريعه تى ئيسلامه وه، بويه له خاله سه ره كيه گرنه كانى كه پيوسته رچاوبكرى ت: چه وسانه وه ي هه موو توندوتيزيبه ك له دژى ئافره تان و وه ك كيشه يه كى كۆمه لايه تى و سياسى گه وه سه ير بكرى ت، بۆ به دى هينانى ته واوى مافه كانى ئافره ت، و كيشه كانى چاره سه ر بكرى ت.

ئافره تان له سه ره ده مانى كى كونه وه وه كو ره گه زى كى گرنه كى كۆمه لگا و شان به شانى پياو، رولى له بنى اتنانى كۆمه لگا و ده رخستنى رووى شارستانيه تى ئه و كۆمه لگايه دياره، هه ره وه ها به شدارى له بواره جيا جيا كانى ژياندا كردوو، و چالاكيه سياسى و ئابورى و روشنيري به كاندا به ئه ركيكى سه ره شانى زانيوه، هاوكاتيش رولى سه ره كى له پيكه ئينانى خيزان و په ره ره دردى مندا ل و ئه ركى داى كيه تى و خزمه ت كردنى مال و مندا ل به جى گه ياندوو.

بيگومان له م چه رخه دا له گه ل گه شه سه ندنى جيهان و پيشكه وتنى كۆمه لگا، هه ولدانى ئافره ت

ئافره تان له شاری سلیمانی سالی ۱۹۹۹ و له شاری ههولیر سالی ۲۰۰۰ دهسه لاتداران ناچار کران دان به تیروو کوشتنی ژن به بیانوی ناموس په رستی دابنن و برگه کی کوشتنی ژن له قانونی عقوباتی ژماره ۱۱ سالی ۱۹۶۹ لایبهن.

له کۆتایییدا نووسه ر له بابته که کیدا ئەم چەند پیشنیارانە هی خوارووه دهخاتەروو، بوئەوهی له بهرچاوی بهرپرسیان و یاسادانان و خاوهن دهسه لات و بریاردانان بن بو جی به جی کردنیان: ئەویش دان به مافی فەردی و سه ره تاییه کانی مرؤفد به گشتی و ئافرهت به تاییه تی. قانونی (ئەحوالی شه خسی و عقوبات) ی رژیمی به عس هه لوه شینته وه و له جیگایدا قانونیکی مه دهنی و سکولار له سه ر بناغه ی یه کسانی ژن و پیاو دابریژیت. دابین کردنی فراوانترین ئازادی ژنان. جیا کردنه وهی دین له دهولهت و له پهروه ده کردن و فیئرکردن. قه دهغه کردنی هه موو جو ره توندوتیژییه ک له دهی ژنان و کوشتنیان به بیانوی (غسل العار) و زامن کردنی سزادانی ئەنجامده رانیان. قه دهغه کردنی حیجابی مندالان و دا کوکی کردن له ئازادی جلو بهرگ پۆشین. زامن کردنی به شداری یه کسانی ژن و پیاو له هه موو مهیدانیکی کار کردندا (کو مه لایه تی و ئابوری و سیاسی و هه موو بواره کانی ژیاندا). هه لوه شانده نه وهی جیا کردنه وهی کچان له کوران له قوتابخانه کان له هه موو قوناعه کانی خویندندا. دابین کردنی سه نته ری پاریزگاری ژنان له هه موو شار و گه ره ک و گونده کاندا. هوشیار کردنه وهی ژنان به سه نته ره کان بوئەوهی ژنانی هه ره شه لیکراو له کورترین ماوه دا دهستیان به سه نته ره که بگات بو پاراستنی گیانیان.

ترسی ئاکامه کانی بلاو کردنه وهی یان قسه کردنیان، یا خود جو رته تی ده برینی ئازاری خو یان ناکه ن له ترسی دواروژی خو یان و خیزانه کانیان. یان له پیناوی پاراستنی شوین و پایه ی خو یان له ناو ئەو خیزانه دا و له نیو کو مه لگا که دا، هه ندیکی تریش له ترسی رووبه روو بوونه وهی که سوکاری خو ی و له ترسی هه یا چوونی بی ده نگه ده ییت. زور له ئافره تان هه یه مافی خو یان نازانن، که به شیوه یه کی دروست وورد شاره زا بن، بوئەوهی تووشی هه له و کاری ناروا نه بن، له لایه کی دیکه دا ناشزانن چو ن و له کو یی راویژ وه بریگرن سه بارهت به مافه کانیان، پیاویش هانیان نادات بوئەوهی داوای مافی خو یان بکه ن چ باوک یا خود برا یا خود میرد بییت.

له ئەنجامی ئەم لیکۆلینه وهی، لیکۆله ره گاته چەند خالیکی گرنگه ویش، ریژه ی خو کوشتنی ئافره تان له کوردستان گه یشته پله یه کی زور گه وه، که مه ترسییه کی گه وه هینایه پیش و ده بییت ده سه لاتداران چاره سه ریه ک بو بدو زنه وه، ئەو ژنانه که خو یان کوشتوو ه یا سووتاندوو ه جا به هه ر هۆیه که وه بییت، ته منیان ده که وینته نیوان سالانی (۱۱-۵۵) سال، که ته نها له شاری ههولیر له ماوه ی ۱۲ سالی رابردوو نزیکه ی (۱۹۳۰) ژن سووتاون. و چه ندین ئاماری دیکه ی له خو کوشتنی ژنان له به ره ده ستدا نیه و ناویان تو مار نه کراوه. ئەمه ش سه رنجی بهرپرسیان و یاساناسان و ده سه لاتداران بو پرسه که کیشاو هه ولکی جد دیان بو دا بوئەوهی ئەم کیشیه یه چاره سه ریه کی گونجاو بو بدو زینته وه، دواتر به هوی خستنه ژیر فشاری ریپووانی ناوه ندی هاوبه شی ریکخراوه کانی